

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 > 50 >
 Helyben nanzoz minden:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és unnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, június 4.

ÜRNAP.

A kereszténység diadalünnepét üli. Mikor a természet legragyogóbb pompáját ölti magára, mező és rét, hegy és völgy virágillattól áradoz, hullámzó vetések sárgulni kezdő kalászhaj reménységgel töltik el az emberek lelkét, mikor a természet bűvös szépsége mindenkit a szabadba csal, az egyház sem marad a templom falai között, hanem kiviszi a kegyelmek kútfejét, a kenyér színe alá rejtőző Üdvözítő szent testét, kiviszi a szabadba és körülhordozza azt a lehető legfényesebb diadalmenetben.

Ez a fényes körmenet nyílt és hálás elismerése annak, hogy a megváltás kegyelme nem maradt az áldozati oltáron, hanem bejárta az egész földkerekséget, megvilágosította az elméket, lánggra lobbantotta a szíveket, ledöntötte a pogányság bálványait, feloldotta a rabszolgák bilincseit, felemelte a nőt alacsony sorsából, átalakította, megnemesítette, megszentelte az embereket és megteremtette az igazságosságot, szabadságot, egyenlőséget és festvérséget alapján a keresztény társadalmat.

Felsőleges urunk és királyunk hitvalló lélekkel vesz részt évről-évre e körmenetben. Rendeletére kifejti az udvar min-

den pompáját s oda kölcsönzi azt a magát értünk megalázó Isten-embernek.

Hajadon fővel, alázatos szíjjal követi a menetben országunk királya az oltári szentségben jelenlevő királyok királyát. Isten szolgájának vallja magát, kinek feladata jogarával és kardjával védelmezni Isten földi országát, a keresztény társadalmat.

Országnagyok, miniszterek, főrendek, képviselők, tábornokok, bírák és hivatalnokok kísérik, kiket ő avval bizott meg, hogy nevében szolgáltsanak igazságot, hozzanak törvényt, oltalmazzák a békét és fenntartsák a rendet.

Régebben zászlaik alatt vettek részt az úrnapi körmenetben a céhek tagjai; ott vannak ma is az iparosok és kereskedők, mesterek, legények és inasok, ott van a föld népe, hogy hálát adjon Jézusnak, aki példájával megszentelte a munkát, megnemesítette azt, az átkot áldásra változtatta, az addig megbélyegző, lealázó foglalkozást becsülés és tisztelet tárgyává tette. Virágot hintenek az Úr diadalútja elé az ártatlanság színébe öltözött leánykák, ajkaik — nemük nevében — dicsőenket zengenek a Megváltónak, hogy megszabadította őket a jogtalanság és szegény állapotából s felemelte a keresztény nő méltóságára.

Szegények, árvák, vigaszt keresők, se-

gély után kiáltozók, szenvedők, nyomorultak és koldusok zárják be az úrnapi diadalmenetet. Nekik is joguk van részt venni abban. Ha szenvedés és nélkülözés jutott is nekik osztályrészüln, mégis nagy okuk van a hála. A keresztény szeretet és irgalom megkönnyíti, elviselhetővé teszi nehéz sorsukat. Alapos a reményük, hogy, ha megnyugvással viselik Istennek látogató kezét, annál bővebb lesz örökké tartó jutalmuk.

Ürnap nemcsak a kereszténység áldásainak hálaünnepé, hanem egyúttal a keresztény elveknek győzelmi ünnepe is. Van-e oka a magyar kereszténységnek arra, hogy győzelmi ünnepet tartson? Most, mikor törvénykönyvünkben kiirtották a keresztény és hazafias szellemet s helyébe a radikális és kozmopolita szellemet ültették, éppen most tartsuk legnagyobb fényvel ezt a győzelmi ünnepet?!

Ne essünk kétségbe. Az igazságot el lehet nyomni egy időre, de örökre elnémitani lehetetlen. Az utóbbi évek eseményei fényes bizonyosságot tettek róla, hogy a keresztény szellem nálunk is növekedésben van. Tartsuk meg ez ünnepet, tegyük ország-világ előtt vallomást hitünkéről, térjünk vissza magán- és nyilvános életünkben Krisztus törvényeihez és diadalra juttatja a kereszténység magaslatos elveit. *Dr. Szalárdi Gyula.*

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A magyar szent korona.

A Duna és Tisza erdős-bérczes szép vidéke, aranykalászos rónasága ragyog a fénytől, ezer év dicsőségének fényétől.

Az ifjú szép fővárost tündérországárá varázsolta a kifejlett művészet és ipar. Ünnepek van mindenütt. A felzárándokoló magyar ember büszkeséggel, áhitattal szemléli a dicsőséges tiszázad emlékeit. Büszkeséggel, áhitattal szemléli holnapról kezdve a királyi hatalom szimbólumát, a Mátyás templomban kiállított szent koronát és koronázási jelvényeket.

Nem lesz talán érdektelen, ha a szent korona és a koronázási jelvények közszemlére ki tétele alkalmából, Ipolyi Arnold püspöknek »A magyar szent korona és koronázási jelvények története és műleírása« című műve alapján, röviden leírjuk a koronák eredetét, s folytatólagosan a magyar szent korona történetét, azután magát a szent koronát és a koronázási jelvényeket.

*

Ismerték a korona fogalmát már az őskor népei is. Természetesen akkor még alakja és használata is egészen közönséges volt. Kezdetben egyszerű homlok ékítmény és koszorú volt, s csak később változott alkalmi jelvényé és jelentéktelenebb díszé.

Viselték örömben, bánatban, vigalmak között és vendégségeken. A gyermek születésekor, vész-

nél, és gyászban, bölcsön és siron, a házon és tetemen, koporsón és emléken, hamovedren, ravatalon mindenütt ott függött a korona. Majd a kegyelet és tisztelet, a dicsőség a hatalom, a diadal, győzelem, sőt a gyalázat és szegény jelvényé vált.

Tiszteletből nyújtják az erénynek és polgári érdemnek, elismerésül a bölcsnek, költőnek, íróknak, szónoknak, művészeknek egyaránt, kitüntetik vele az énekest, pályanyertest, ephebust és színészt. Viselik a himennél, ott van a hősök, államférfiak és az arénák athletáinak homlokán is.

De a dicsőítés, az elismerés mellett jelzője a korona a meggyaláztatásnak is. Homlokára teszik a megbélyegzettnek, a lázadónak és felkelőnek, a vallás szegőnek és haza árulóknak.

A használat szerint változik a korona anyaga és alakja is. Borostyán, mirtus, pálma, babér, az olajág és cserfalevél, bogáncs, tövis és tüzes vaskorona váltakoznak.

Az uralkodói korona azonban később mindinkább kiválik a többi közül. A legfőbb hatalom jelvénye, az uralkodás jelzője lesz, melyet a legfőbb hatalom visel, ad és oszt, s ezzel saját hatalmát feltünteti, a másokét elismeri, meg erősíti vagy megtiltsa.

A korona adományozás tényének nemzetközi s állami intézményé fejlődése során majdnem elől áll s ennek egyik legnevezetesebb mozzanatát képezi Magyarország szent koronájának Rómából való küldése.

Azon esemény, hogy Szent-István kirá-

lyunk a koronát a római pápától kapta, mondhatnók akkor világtörténelmi jelentőségűvé vált.

Az ezredik év körül az a nézet volt elterjedve Európában, hogy a pápának adta az Isten a szellemi s a császárnak a világi hatalmat.

A pápa volt a keresztény népek egyházi és a császár a világi ura.

De a magyarok keresztény hitre térése azért nem jelentette egyszersmind függetlenségüknek elvesztését is.

II. Szilveszter pápa, a világtörténelemnek ez a kiváló alakja a szent korona adományozásával mintegy kezességet nyújtott arra, hogy Magyarországot, az ország függetlenségét és szabadságát oltalmába veszi a császári hatalom ellen.

Az ezredik év márczius havának 27-ik napján kelt II. Szilveszter pápának azon levele, a melynek kíséretében Asztrik apától elküldötte a szent koronát István királyunknak.

Ez a korona eredetileg a lengyel fejedelemnek volt szánva. Kissé durva ötvös, arany és sejt zománczmű, a minőből akkor Rómában és a nyugati tartományokban az egyházi ékszereket és edényeket készítették.

A szent korona későbbi története eléggé ismeretes a történelemből.

Az Árpád ház kihalta után beállott zavarokban a korona sorsa nagyon is hányatott volt.

Venczel király 1301 augusztus 27-én történt koronázása után a koronát és a többi jelvényeket magával vitte Csehországba. Később

Requiem Károly Lajos kir. hercegeért.

A Vereskereszt-egylet ünnepélyes gyászis-tentisztelete boldogult h. fővédnöke Károly La-jos főhercegeért tegnap délelőtt 11 órakor tar-tatott meg ritka gyászpompával a budapest-belvárosi főplébánia templomban, mely kitűnő izléssel volt berendezve úgy, hogy már a belépőt a mélységes nagy gyász megható komoly-sága fogta el.

A templom egészen fekete szőnyegekkel volt borítva, úgy az összes padok s karzat is, valamint a templom hajó ablakai; nem különben a gyönyörű gótstílusú sikerülten restaurált középkorbeli szentély. A majolika műipar re-meke, a gótstílusú főoltár felépítvényét a főher-czegnek selyemre festett czimereivel ékített fe-kete lepel borította délszaki disznóvénnyel volt gazdagon díszítve; valamint a templomhajó kez-detén felállított gyönyörű ravatal, mely fölött a templom boltíveiről a légáramlatok által szelid hullámszerűen tartott gyászmenyegzet lengett.

A ravatalt főhercegi korona ékíté, a négy sarkonkandelaberek világítottak a viaszgyertyák nagy sokasága mellett a gyászleplek által fél-homályba borított templomban, melybe csak a meghívottak jegyekkel léphettek be.

Igen előkelő közönség vett részt, mindnyá-
jan mély gyászban, a férfiak közül igen számo-san fekete diszmagyarban.

Jelenvoltak: Fehérváry Géza báró honvé-delmi, Wlassics Gyula vallás- és közoktatási, Drányi Ignác földművelési miniszterek, gróf Zichy Nándor, gróf Csekolics Endre, a veres-kereszt-egylet elnöke, gróf Károlyi Tibor a fő-rendház alelnöke, gr. Szapáry Iván, gr. Wenk-heim Frigyes, gróf Hunyady stb., számos tábor-nok s nagyszámu főrangú hölgyek.

Az ünnepélyes nagy requiemet dr. Schlauch Lőrincz, bibornok nagyváradai püspök az egylet alelnöke pontificálta, ki a bibornoki gyász ün-nepi öltözékben viola színű tallárisban s viola caspa majorban érkezett titkára kíséretében s fogadtatott a főajtóban a belvárosi plébánossal Kirnerrel élén a fényes papi segédlet által. A segédkezésben a plébánoson kívül résztvettek főpapi süvegben Molnár János Komáromi apát-plébános, Vészing Károly királyi palotai pré-

post plébános, dr. Aschenbrier Antal és dr. Kisfaludy Béla apát-egyetemi tanárok, Bundala Mihály pápai kamarás, Fetszer Antal püspöki irodaigazgató titkár, Mayer Antal püspöki könyvtárnok, 3 fővárosi segéd lelkész és 12 központi papnövendék.

A gyász-istentisztelet hétnegyed óráig tar-tott, mert a nagyszerű énekkar a világhírű zeneköltő Mozart nagy requiemét adta elő meg-
kapó művészettel, mely ájtatos ihletbe ringatta az illustris közönséget, mely a nagy halottért velünk együtt s az egész magyar nemzettel, sőt az egész monarchiával küldi az égbe a boldo-gultért: A. M. Ö. N. N és A. Ö. V. F. N.

A keleti kérdés.

Egyre gabalyodik az a gordiusi csomó, melyet keleti kérdésnek nevezünk. Az örmény, továbbá a kis-ázsiai mészárlások után most a krétai legújabb vérontások nem hagynak két-séget az iránt, hogy a beteg ember, amint Tö-rökországot nevezni szokás, idült göresroha-mokban szenved, amelyek az egész testén végig vonulnak, és különböző időben, különböző he-lyen erős konvulsiókban nyilvánulnak.

A macedoniai bolgár fölkelés valamennyit megelőzte és ez után jött a többi, olyan rend-szeres időközökben, hogy szinte rá lehet mu-tatni az egyes fölvonásokra, akár egy jól szín-rehozott tragédiánál.

Komoly veszedelemnek kell lenni, mert a hatalmak mindannyiszor közbevetették magokat, különösen a most Kréta szigetén dúló véres forrongásoknál az európai diplomaták úgy Athénben, mint Konstantinápolyban teljes ere-jükből oda igyekeznek hatni, hogy a nagyobb összeütközést megelőzzék.

Nem is kételkedünk a hatalmak közös föl-lépésének sikeres eredményében, de a legutóbbi jelentések után méltán tarthatunk attól, hogy közelebb megint más helyen üti föl a fejét a vérbe fojtott keleti kérdés.

Vajjon meddig lesz képes Európának di-plomáciai akeziója elfojtani ezeket a kitörése-
ket? Egyszer majd beáll azon idő is, midőn nem lehet többé lokalizálni a keleti tüzet, ha-nem ez el fogja borítani az egész török birodalmat.

A honalapítás ezredik évfordulójá-nak megörökítése.

A millennium emlékének megörökítéséről szóló javaslatot, Ö felsége szentesítette s a teg-napi hivatalos lap azt egész terjedelmében közli. A legfontosabb pontjai a következők:

I. A törvényhozás a honalapítás ezredik évfordulójának maradandó emlékekkel való megörökítése czéljából elhatározta, hogy:

a) Budapesten a városligetnek az Andrássy-ut és a tó közötti részében a honalapító Árpádot és a nemzet egész történelmi multját megörö-
kítő emlékművet állít,

b) az ország hét különböző pontján neve-zetesen: a munkácsi várhegyen, a nyitrai Zobor hegyen, a Morva vizének a Dunába torkolásá-nál emelkedő dévényi várhegyen, Pannonhal-mán, a zimonyi várhegyen, Pusztaszeren és a brassói Czenk hegyen emlékoszlopokat emel,

c) Budapesten a várban a Nagy-Boldog-asszonyról elnevezett koronázási templom mel-letti Halászbástyán Szent-István király lovas-szobrát állítja fel,

d) országos szépművészeti muzeumot léte-sít s annak gyűjteményei befogadására Buda-
pesten alkalmas helyen megfelelő épületet emel,

e) az ország különböző vidékén 400 uj
népiskolát állít fel.

II. A miniszterium megbíztatik, hogy az 1. §-ban felsorolt alkotásokkal járó munkálatokat végrehajtsa.

E munkálatok költségeinek fedezésére a következő hitelek engedélyeztetnek:

a) Budapesten, a honalapító Árpádot és a nemzet történelmi multját megörökítő emlékmű felállítására 802,604 ft,

b) az ország hét pontján emlékoszlopok emelésére 350,000 ft;

c) Szent István lovasszobrának felállítására és e szoborkörül tér rendezésére 300,000 ft;

d) a szépművészeti muzeum létesítésére s gyűjtemény anyagának gyarapítására 3,200,000 ft, végre;

e) 400 uj népiskola felállítására 673,000 forint.

Ottó bajor fejedelem javára lemondva, át adta neki a koronát. Ottó, hogy a vetélytársak figyel-mét kikerülje, fatokba, — a monda szerint — illetve fapalackba zárta a koronát, s úgy hozta magával.

Utközben a korona elveszett, s csak hosz-szas keresés után találták meg egy mocsárban a mai Fischamed tájékán. Állítólag ezen időtől kezdve áll ferdén a kereszt a korona tetején.

1310-ben sikerült Róbert Károlynak vissza-szerezni a koronát, s ettől az időtől kezdve Budán a tárnokházban a nádor őrizte azt.

Zsigmond idejében Garay Miklós nádor ha-lála után a koronát az esztergomi érsek őri-zetére bízták, Albert alatt pedig Visegrádra vitték. Albert halála után özvegye Erzsébet, udvarhölgye Kottanner Ilona által a koronát ellopatta és a királyné azzal fiát, Lászlót Szé-kesfehérvárott megkoronáztatta. Erzsébet ki-rályné az országból kimenekülve, a koronát is magával vitte Ausztriába, hol azt csakhamar IV. Frigyes császárnak elzalogosította.

Csak 24 év múlva került vissza a korona Mátyás király uralkodása alatt.

Később ismét Pozsonyba, onnan Bécsbe, majd Prágába került. A bécsi béke a korona visszaadását kívánta, de ezen kívánság csak 1608-ban teljesült, a midőn II. Mátyás koroná-zása alkalmából visszahozták, s a pozsonyi várban helyezték el.

Bethlen Gábor fölkelése alatt a koronát, hogy nagyobb veszélytől megőriztessék, előbb Zólyom várába vitték, majd Kassára, Eperjesre,

végre Ecsed várába került. 1622-ben ismét Po-zsonyba onnan Győrbe vitték, honnan az 1703-iki tűzvész után Bécsbe került. 1712-től 1784-ig Po-zsonyban volt, s onnan II. József újból Bécsbe vitette és a kincstárba a többi ritkaság közé tétette.

Bécsben maradt 1790-ig, midőn József beleegyezett, hogy Budára vitessék, hova nagy ünnepélyességek között érkezett meg.

A jelen században a szent korona több izben változtatta helyét. A francia háboruk miatt Munkácsra vitték, honnan 1806-ban Bu-dára, 1809-ben Egerbe, majd Gyöngyösre, végre ismét Budára hozták.

1848-ban a koronát a honvédelmi bizott-ság megbízásából Bónis Sámuel kirendelt or-szágos biztos Debreczenbe szállította, hol addig maradt, míg a kormány Pestre vissza nem köl-tözött. 1849-ben Szegedre szállították, honnan június hóban Szemere Bertalan hadügy minisz-ter N a g y v á r a d r a vitette, majd onnan magával vitte Aradra.

A temesvári csata elveszte után Szemere előbb Lugosra, majd Káransebesre, végre me-nekültében Orsovára vitte.

Midőn pedig a határon átmenekült Kár-mánnal és Grimmel együtt egy üresen álló ház szobájában, majd egy fűzesben elásták.

Az abszolutizmus beálta után a kormány mindenfelé kerestette az elásott korona-jelvénye-
ket. Hosszas keresés után végre 1853. szept. Sikan rátaláltak. Ekkor Budára, onnan szept. 16-ikán Bécsbe, innen pedig, miután az ural-

kodó megtekintette szeptember 20-ikán Budára vitték vissza, hol azóta őrzik, s a hol most június 5-ikétől a koronázási jelvényekkel együtt három napig közszemlére teszik ki a Mátyás-templomban.

A koronázási jelvényeket alkotják; a ko-ronázási palást, királyi jogar, országalma, azon-kívül a Szent-Istvánnak tulajdonított kard, to-vábbá az apostoli kereszt. Régibb leltárak meg-emlékeznek még koronázási öltönyökről is, a melyek azonban reánk nem jutottak.

A reánk maradt szent korona alakjára nézve két részből áll, a felsőből, a melyet II. Szilveszter pápa és az alsóból, a melyet Dukas Mihály bizanci császár I. Géza magyar király-nak küldött.

A felső, azaz a II. Sylvester által adomá-nyozott rész két, keresztben alkalmazott, ösz-szesen tehát négy pántból áll, melyek oldalt lehajtva a főt borító koronaivezetet alkotják. Külső felülete zománczkepekkel díszített. A négy pánt közepén, ott, hol ezek egymást metszik, a Megváltó Jézus Krisztus képe van zománczban alkalmazva, a négy pánt lehajló négy szárának mindegyikén két-két, összesen nyolcz apostol zománczolt képe látható. Ezek a következők: szt. Péter, szt. Pál, szt. János, szt. Jakab, szt. András és szt. Fülöp képe. Ezenkívül még két, az egybeforrasztás folytán már ki nem vehető apostolkép van a mai ko-rona felső részén. Hiányzik tehát még négy apostolkép, melyek az eredeti koronán való-szerűleg rajta voltak, s midőn a két rész egybe

A legnagyobb millenniumi ünnepség.

Közleg a hódoló felvonulás örökké emlékezetben maradó napja. Mikor az ezredéves ország valódi képviselője meghajol a legalkotmányosabb király előtt. Bemutatja az ország hódolatát, mikor millió jó kívánság száll a királyok királyához: tartsa meg a legelső magyar embert, a fölkeant apostoli királyt.

Szeretet, igazság, jog, kötelességtudás, királyi erények vezették dicsőséges királyunkat huszonkilencz éves uralkodása folyamában, mely alatt fejlődésnek és megizmosodásnak indult a magyar. Huszonkilencz éven át tett nagy királyi cselekedeteiért járó örök hálójának egy részét fogja most leróni a nemzet. Elküldi hozzá színe-javát, ott lesznek a megyék küldöttei a főrendekkel és a képviselőkkel, hogy hódolatukkal külső kifejezést adjanak egy nemzet legbelsőbb érzelmének igazi atyja iránti végtelen hűségének és szeretetének.

Nagy pompa, szemkápráztató fény lesz ez, emberöltők multak, s ilyen pompának nem volt tanuja és emberöltők fognak ismét lefolyni az idők végtelenségébe és ismét nem lesz tanuja a világ. S mintha e nagy pompával akarnák jelezni a nap jelentőségét, melyet magában hord ez ünnepi felvonulás.

Hogy is ne! Hisz ekkor fognak először ülésezni az új országgházban a főrendek és a képviselők. Ekkor nyitják meg az elmúlt ezer év alkonypirja és az új ezer év hajnalhasadása közben a magyar parlamentarizmus méltó csarnokát.

És méltó ünnep lesz az ezerévhez és a parlament felavatásához ez az első ülés. A törvényhozás új csarnokában a két törvényhozó testület együtt tartja ünnepi ülését, együtt lesznek a főrendek és a képviselők, hogy azután együtt menjenek hódolni a királynak és a koronának.

Milyen szép is lesz ez az ülés. Az ország-egyházfejedelmek, az ország zászlósi s főrendei, különböző árnyalatu képviselők — mind együtt lesznek ott találhatók, mert ezt az együttes és békés összejövetelt megkívánja az ezeréves hazai érdeke.

És ott lesz a magyar szent korona, az ősi

alkotmány e palládiuma amelyet díszmenetben kísér le az egész nemzet az új országgházba.

Örökké emlékezetes lesz ez a díszgyűlés különösen ebből a tekintetből.

Ami fény s dicsőség leragyo e szent koronáról, és ami ősi hagyomány fűződik hozzá: mindaz meg fog elevenedni ott a szent korona sngörözönében, és meg fog elevenedni mindazon emlék, melyeket együttvéve a magyar nemzet történetének nevezünk.

Ez a korona először keresztény, másodszor szent. Ezt a koronát viselte szent István apostoli királyunk, és annak védő nimbusa alatt szervezte a magyar keresztény államot.

Ezt a nemzeti kincset a pápa, a katolikus egyház feje adta szent Istvánnak és a magyar nemzetnek. Idegen lehet-e a pápa bármely igaz magyarnak? Idegenek vagy avultak azok az elvek, tanok s tapasztalatok, melyeket a pápa ajándéka az egész világnak hirdet? Nem, százszor nem!

Emlékezzünk meg mindezekről s vonjuk le az egy igaz s hazafias tanulságot, hogy akinem akar hűtlen lenni őseihez, annak nem szabad megtagadni a magyar korona hagyományait.

Ami annyi viszontagság között s oly hosszú időn át Magyarországot fentartotta, az ma is legbiztosabb záloga a jövő ezeréveknek.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Június 3.

Elnök: Szilágyi Dezső, később Telenzky István.

Jegyzők: Perczel Béni, Molnár Antal, Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső br., Erdély Sándor.

Elnök: Délelőtt 10 órakor nyitja meg az ülést.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Következik a napirend:

»a cs. és kir. közös hadsereg, haditengerészet és a m. kir. honvédség egyéneinek katonai ellátásáról« szöveg törvényjavaslat harmadszori olvasása.

A Ház a javaslatot harmadszori olvasásban is elfogadja.

Következik a pénzügyi bizottság jelentése az orsz. magy. kir. statisztikai hivatal elhelye-

zése céljából emelendő állami épületről szóló törvényjavaslat, melyet a Ház Neményi Ambrus előadása alapján elfogad.

Következik a »kuriai biráskodásról« szöveg törvényjavaslat.

Elsőnek szól:

Pázmány Dénes: Elfogadja a törvényjavaslatot, bár igen sok hibája van. De a mai rendszerrel szakítani óhajt. A javaslat a párturalom szempontjából készült. Szól a nemzeti-ségi kérdésről, amelyet folyton élesztenek. E javaslaton meglátszik az a félelem, hogy a nemzetiségeket nem akarják beereszteni a várba, holott csak hasznos volna, ha a nemzetiségek bejönnének a parlamentbe. Polemizál ezután Kossuth Ferenczel, aki a magyarul irni-olvasni tudástól akarná függővé tenni a választói jogot. A választói jog emberi jog. A magyar iskolázás még igen sok tekintetben hátra van maradva, milliók még a saját anyanyelvükön sem tudnak irni és olvasni. Ha Kossuth Ferencz a nép közé menne, meglátná, hogy milliók vannak, akik nem tudnak magyarul beszélni, de magyarul éreznek. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.) A sopronmegyei és vas megyei németek pl. igen jó hazafiak. Szól ezután a szocialis tanokról és idézi Bismarck mondását, hogy az államban egy erős szocialis talajra mindig szükség van. Ezután az általános választói jog érdekében szól. Elitéli az összpontosított választást, amelyet non sens-nek mond. Nem lehet a szavazati jogot tisztán a plutokráciának kiszolgáltatni. Az adó fizetésnek semmi köze sincs a politikai joghoz. Végül foglalkozik a javaslat ama részével, amely a felekezeti izgatások ellen tartalmaz intézkedéseket. Hol van annak a határa? Hol kezdődik és hol végződik ez? Ezt nem lehet meghatározni; ennek illusztrálására elmondja tapasztalatait s főleglmit néhány választási esetet. Végül kijelenti, hogy a törvényjavaslatot elfogadja. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Horváth Ádám nem fogadja el a javaslatot. Foglalkozik ezután a javaslat részleteivel és különösen a fuvardíj ürügye alatti etetés, itatás, vesztegetés ellen kell ki.

Ugron Gábor: A parlamentáris rendszer sikere attól függ, hogy mennyire tudja a törvényhozás annak előnyeit kihasználni. De egész Európában olyan áramlat van, amely a parlament rendszerbe vetett bizalom megingatására vezet s különösen nálunk erősködik ez az áramlat.

Pedig a választói jog olyan, mint a víz. Rendes körülmények között magára gyűjti és levezeti a völgy forrásait és köröskörül termékenynyé teszi a vidéket. De ha lefolyását megakasztják, akkor kiárad, vagy legjobb esetben

forrasztatott, levétettek. A keresztetző helyen levő megváltó-kép közepén kerek lyukkal van átfurva, mely a kereszt megerősítésére szolgál. A pántok sötétek, erősen aranyszínűek, a mi arra mutat, hogy tisztább, de egyúttal vékonyabb s törekenyebb aranylemezek. A rajtuk levő zománcképek technikája kezdetleges, gyarló ötvösműre mutat, épp úgy az ékkövek foglalása kezdetleges jelleget mutat. Ezzel szemben az alsó korona tömörebb, vastagabb, de ezüsttel erősen kevert aranylemezből készült. Színe e körülménynek megfelelőleg halványsárgás. A zománcképek és a drágakövek foglalata már fejlettebb ötvösművészetre mutat s így már szembetűnőleg látható, hogy a korona két, nem egykoru részből áll. Az alsó bizanczi származású korona, ha azt a jelen koronától elválasztva képzeljük, az u. n. ormóztatós, nyílt koronát mutatja. A homlokpánt fölé váltakozva csucos és félkörű oromzatok emelkednek elől, hátul a koponya-oldalon csakis egy félkörű oromzat emelkedik, az üresen maradt tért gyöngyosor egészíti ki. Ugy a homlokpánt, mint az oromzatok zománccos képekkel vannak díszítve. Elöl a korona oromzata közepén a Megváltó Krisztus képe, átellenben a korona hátulsó részén levő oromzaton Dukas Mihályé. Azonkívül még a korona karimáján Konstantin trónörökös, Géza magyar király, szt. Demeter, szt. György, szt. Mihály, szt. Gábor, szt. Demjén és szt. Kozma arczképeit mutatja arany alapon zománccos, megfelelő feliratokkal. E képeken kívül még a korona ormóztatán levő levelek

zöld zománccos lapokat mutatnak. Ez utóbbiak nevezetese azért, mert nincsenek sem aranyra, sem más fémlemezre zománccosolva, hanem u. n. á jour zománccos, mely a maga nemében eddig teljesen ismeretlen volt. A zománccos képeken és lapokon kívül a koronának mindkét része gazdagon van díszítve drágakövekkel. És pedig a felső részen gyöngy és gránát szegélyzet, az alsó résznek karimáján alul-felül gyöngyosorok. A zománcképek közt pedig s részben azok alatt és fölött az alsó karimán és ormozatain kisebb-nagyobb gyöngyök és drágakövek, ez utóbbiak közt gránát, zafir, ófir és rubin, részint köszörülve, részint csak simítva. Az alsó korona két oldalán mindkét felől négy-négy, hátul egy, összesen kilencz 10—13 cm. hosszú aranyláncok függenek le, végükön három levélkép alakítva foglalt ékkövekkel. A koronához tartozik még annak bélése, az u. n. koppa, melynek rendeltetése volt, hogy a főt, miután a korona nem volt teljesen zárt, betakarja. A magyar korona bélése a legutóbbi koronázás alkalmával készült, aranszövetből. Ami a korona súlyát illeti, a legutolsó, 1882. eszközölt méretek alapján a sulya 2056 gramm, a nagyobbik átmérője 0.216, a kisebbik 0.203 mm. Ami a koronát ékítő drágakövek értékét illeti, azok összes valódi belértéke az 1867. márcz. 26. felvett jegyzőkönyv szerint 3409 frt.

A K. között második helyen a koronázási palást áll. Eredetére nézve misemondó ruha, melyet Gizella királyné, Szt. István neje 1031-ben a székesfehérvári templomnak ajándé-

kozott. Hogy mikor kezdték mint koronázási palástot használni, pontosan meg nem állapíthatjuk, bizonyos azonban, hogy már a vegyes-házi királyok alatt használatban volt. Alakjára nézve a régi kazulák, misemondó ruhák mintájára harangalaku volt, melynek csak egy nyílása volt a fej számára. Azonban a koronázási palást mindig mint palást, azaz elől szétvágott alakban említették; mikor történt ezen átalakítás, nem tudjuk. Kelméje keleti selyem mintázott szövet, rajta aranyfonallal himzett ábrák. Bock szerint a kelme alapja biborszövet, sodrott selyemfonallal átszöve. Mintázata csillag és négy levelű virág vagy rózsamintázat, azonban a régiség és nedvesség behatása folytán e mintázat jelenleg már el van mosódva. E kelmére van rávarrva az arany himzés. A palást közepén félkörben a következő felirat vonul el: CASVLA HEC OPERATA ET DATA ECCLESIAE SANCTAE MARIAE SITAE IN CIVITATE ALBA, ANNO INCARNATIONIS XPI (a. m. Christi) MXXXI. INDICIONE XIII. A STEPHANO REGE ET GISLA REGINA (Ez a casula Szűz Máriának Fejérváron levő egyháza számára készült és adatott Krisztus megtestesülésének 1031. évében, a XIV. indictionban, István király és Gizella királyné által). A himzés rajzának középpontját Krisztus alakja képezi, körirata: HOSTIBVS EN XPILTVS PROSTRATIS EMICAT ALT(us) (Az elleneket Krisztus legyőzve magasan ragyog. Krisztustól oldalt jobbra ismét Krisztus. balra Szűz Mária alakja látható, mindkettő kisebb mandula alakú keretben Amannak körirata: (D)A(t) SVMMO REGI FAMVLATVM

beszívároga a termékeny vidéket, azt eliszaposítja, egészségtelen mocsárra változtatja.

Igy rontották meg a visszaélésekkel a választói jogban rejlő termékenyítő erő forrást is (tetszés.) Az ember arcába szökik a vér, úgy hogy Magyarország igazságügyminisztere nem tartja dehonesztálónak, büntetésre méltónak a választási visszaéléseket. — Pedig mily nagy mértékben élnek vissza nálunk a választások alkalmával.

A főispán alatt álló tisztviselők egész hárszát indítanak a hatalomnak nem tetsző jelölt ellen, otthon pedig hitvány munkát végeznek, de a felelősséget azokért a tisztviselőkért és hitvány működésükért azután nem a főispánok viselik, hanem a vármegye közönsége és az önkormányzat.

Kevesen lépnek föl a választások tisztatlansága ellen, mert igen sokan meggyőződnek, hogy hiába mennek igazságot keresni, azt nem találják, de ehelyett üldöztetés gúny tárgyává lesznek. A mi választásunknál ott van az az arany, mely a választásokra befolyást gyakorol. Miért kell a választásokat így korrumpálni?

Azért mondják, hogy a 67-es alap fontartható legyen. És szóló azt az adatokat elismeri valónak.

Miért nem tud az a kormány az ellenünk folyó agitációkkal szemben semmi erélyt kifejteni, de mikor a választásoknál működnek a kormány emberei, akkor látjuk, hogy ez a kormány Magyarországot tudja elnyomni, de megvédeni azt nem képes.

Amiközjogi életünkben hiányzik, az hogy Magyarország nem képez hatalmi központot, de az anyagi érdekek központja sincs Magyarországon, az is át van helyezve Ausztriába. Magyarország nem képez birodalmi központot, annak súlypontja is Ausztriában van.

Arra kell törekedni, hogy legalább belső intézményeink összege legyen szilárd.

Arra kell törekedni, hogy a választói jognak csak egyetlen egy alapja legyen, az általános szavazati jog elve.

Különös dolog, hogy ez a Magyarország addig, amíg a szabadságban elől ment, addig nem küzdött soha a nemzetiségekkel.

A választási és politikai rendszer 48-ban ép annyi veszedelmén ment keresztül, ép annyi veszedelmet jósoltak neki, mint jósolnak most, ha behoznák az általános választói jogot.

48-ban a törvényhozás volt a magyar politikai élet vezére! Hol van ez már ma? A középosztály nem képes ellenállani többé a hatalom pressziójának.

Ismer idegen ajkuakat az országban, akikkel szemben nem akar más törvényt, mint a magyarokkal szemben, mert jó hazafiaknak ismeri őket.

Az oláhok az a része, amelyik tevékenykedik, ezek a mostani választási törvény szerint a választási joggal bírnak.

Teljesen hibás az a felfogás, melyik az államot a nyelv szempontjából fogja fel. Az államot nem a nyelv alkotja meg, hanem a történelem. Az általános választói jog az a jog, amely tiszta és világos, az alkotmányos élet természetes forrása.

Ha gondolkodunk, hogy lehet Magyarországot megszilárdítani, akkor azt látja, hogy annak első feltétele politikai életünk erőssé, erkölcsössé tétele.

Az általános szavazati jog feltétlenül szükséges, miért is e javaslatot csak szükségéből fogadja el. (Élénk helyeslés a szélsőbalon. Szónokot számosan üdvözlük.)

Elnök az ülést 5 percre felfüggeszti.

Szünet után Kossuth Ferencz Eötvös tegnapi beszédével foglalkozva, kijelenti, hogy Eötvösnek tegnapi beszéde lehet privát nézete, de a párt elfogadja a javaslatot. Azután kijelenti, hogy eláll régi álláspontjától és csatlakozik az Ugron felfogásához. Nem kívánja, hogy a választói jog a magyar nyelvhöz legyen kötve, elégnék tartja, ha általánosságban az írni-olvasni tudás lesz feltétele.

Erdély miniszter rövid felszólalása után a javaslatot megszavazták.

TÁJÉKOZTATO.

- Junius 5. Közigazgatási ülés a városházán d. u. 3 órákor.
 > 8. Koronázási évforduló.
 > 8. A koronázási évforduló és törvényhatósági bandériumok felvonulása.
 > 17. A polgári lövész-egylet közgyűlése, d. u. 5 órákor a Sport-pavillonban.
 > 19. A nagyváradi-belényes-vaskóhi vasut részvénytársaság közgyűlése d. u. 3 órákor a vármegyeház kistermében.
- Julius 1. Aradi mérnökök és építészek utja Nagyváradra.

UJDONSÁGOK.

* **Urnapp.** A katolikus egyház legnagyobb ünnepeinek egyik legmagasztosabbját: az Oltári szentség szerzésének emlékét üli ma, Urnapján. A templomokban nagy fényvel, körmenetekkel tartják meg az ünnepet s a hívők sokasága siet az Urzsámolyához buzgó fohászával. Nagyvá-

radon a székesegyházban a legnagyobb pompával megy végbe ma délelőtt 9 órákor az Isteni tisztelet, melyre a hatóságok, hivatalok, a katonaság hivatalosak. Zöld galyakból a rezidencia kapujában és a Káptalan-soron négy sátozt állítanak fel, a hol a 4 evangelista leírását az Urvacsoráról, melyet kinszenvedése előtt tanítványaival együtt elköltött s melyen a legméltóságosabb Oltáriszentséget szerezte. Az ünnepélyes szent misét és a körmenetet Z a j n a y János prépost-kanonok végzi a papság segédletével. Az ünnepély után P a l o t a y László kanonok egyházi szent beszédet mond. — A Szent László templomban, régi szokás szerint, vasárnap délelőtt 9 órákor megy végbe.

* **Király ő Felsege** kedden este elutazott a székesfővárosból, ahová pénteken tér vissza Király asszony ő Felsege vasárnap jó Budapestre, hogy a király oldalán részt vegyen az ünnepségeken.

* **Uj titkos tanácsos kinevezés.** Ő felsege, folyó évi május hó 30-án kelet legfelső kéziratával, hercege Monteneuvó Alfrédnek Ottó főherceg főudvarmesterévé való kinevezése alkalmából, titkos tanácsossá nevezte ki.

* **Requiem Károly Lajos főhercegért.** Tegnap délelőtt 10 órákor a budavári Mátyás templomban is volt ünnepélyes gyászistentisztelet, melyet Vaszary Kolos bibornok hercegprimás végzett fényes segédlettel, melyet főegyházmegyéjében körrendeletileg tudvalevőleg ő is elrendelt.

* **A vasárnap megszentelése.** A berlini jaht-klub vasárnap a Nüggel-tavon nagy regattaversenyt rendezett. A versenyre meghívták Vilmos német császárt is. A császár a versenyre tiszteletdíjat küldött és megüzente, hogy nem megy el arra a regatta-versenyre, amely vasárnap délelőtt az istentisztelet óráiban van. A klub a verseny kezdetét délutánra tette, de a császár már most sem jelent meg a versenyen.

* **A király adománya a réviéknak.** A tűzkárosultak iránt megyszerte nagy a részvét. Az összes szolgabírói hivatalok, addig is,

CONCIO CELI (A legmagasabb királynak szól a mennyei gyülekezet), emezé: EMICAT IN CELO SANCTA GENITRICIS IMAGO (Ragyog az égben a szent szülő képe). Alább a középső feliratos félkörzalag által környezve a próféták alakjai láthatók a megfelelő feliratokkal, u. m. HABACVC (rophetá). NATAN P. HIEZECHIEL P. DANIEL P. AGGEVS P. ZACHARIAS P. MALACHIAS P. — MACHEAS P. JONAS P. ABDIAS P. HIEREMIAS P. ESAIAS P. JOHEL P. AMVS P. Jeremiás és Izaiás között Krisztus alakja látható, két felirat nélküli próféta, valószínűleg Illés és Eliás, alakjaival. Krisztus fejénél Alfa és Omega, a kezdet és vég betűi. A második osztály középpontját ismét Krisztus alakja foglalja el: SESSIO REGNANTEM NOTAT ET XPM (Christum) DOMINANTEM (Trón illeti meg a kormányzó és uralkodó Krisztust) körirattal, jobbról-balról az apostolok trónon ülő alakjaival megfelelő feliratokkal. Végre a legelső félkör képsorában az egyház nevezetesebb szentjeinek és vértanúinak képe látható, u. m. COSMOS. PANTALION. GEORGIVS. VINCENCIVS. — STEPHANVS. CLEMENS. SIXTVS. CORNELIVS. LAVRENTIVS. Szt. Vincze és Szt. István képei között jobbra Gizella királyné, balra Szt. István képe. Mindegyik kép megfelelő felirattal, kivéve a baloldali legszélsőt és a középső szalag alján levő kisebb medaillon képét, melyek felirat nélküliek. Az utóbbi kép valószínűleg Szt. Imrét ábrázolja. A palásthoz tartozik még a reá alkalmazott kivágott gallér is, melynek egykoru régi szövete és himzése a palásttól különbözik. Régebben a palást megkötésére himzett nyakszalag szolgált, melynek töredékei még megvannak, jelenleg aranybojtos újabb zsinórok szolgálnak

kötésül. A palást alkalmasint a veszprémvölgyi görög apáczakolostorban készült.

A királyi jogar nemcsak a legrégebb ilyenmü tárgyak egyike, hanem alakjában is eltér minden más ismert jogartól. Hossza körülbelül egy láb, nyele vékony aranyozott ezüst pléhből készült, alul a markolatnál kidomborodó kisebb gömmbel, felül a nyélhez foglalva mintegy hét cm. átmérőjű kristálygömb, melynek három oldalán mesés állatalak van kivésve. A kristálygolyó szemcsés aranyosodronnyal ékített 10 leveles körbe alakított lemezzel van befoglalva. A gömb négy oldalán és a nyelén hasonló aranylemezek futnak le. A díszítés technikája, a filigrán mü arra enged következtetni, hogy a jogar épp úgy, mint a korona és a palást egykoruak lehetnek. A jogar felső részéről a filigrán rózsá-alaku foglalát felső levelei közül arany lánczok függenek le, végükön kis golyókkal. Jelenlegi számuk hat, valószínűleg tíz lehetett. Az országalma aranyozott fémlemezéből készült egyszerű golyó, felül kettős keresztel. Ugy a kereszt egyenes vonalú képzése, mint a magyar czimernek alakja, mely a magyar czimert a Anjou-czimerrel egyesítve tünteti fel, mutatja, hogy az alma Róbert Károly vagy Nagy Lajos idejében készülhetett. Ennél újabbkori a koronázásnál használt kard, mely, neha Szt. István kardjának mondatik, a XVI. sz.-ból való lehet. Alakja törre emlékeztet, kétélű, alul vékony, hegyes csúcsba fut, hossza két és fél láb. Felül, a kardmarkolat alatti lapon kétfelül, bevészt emberi alakokat mutat, melyek a renaissance-korabeli kardoknál gyakran előfordulnak. Hüvelye vörös bársonnyal bevont.

A koronázási jelvények közé tartozik még az apostoli kereszt, valamint azon kisebb kereszt, melyre a király az esküt leteszi, s mely az esztergomi kincstárban őriztetik. Eredetere nézve XI—XII. sz.-ból való mü, alapzat azonban a XVI. sz.-ra vall.

Továbbá az alba, stola, vállkendő, öv, kesztyű és a mellisz vagy mellkapocs. Utóbbi Ipolyi a békecsókra nyújtott u. n. paxtáblának tartja. Mindezen öltönyök, noha a régebbi leltárok még megemlítik, napjainkra nem jutottak. Ide tartozott még az ország zászlója is, melyet azonban a régebbi leltárok is elveszettek mondanak. Nyele, mint a krónikák mondják, Kis Károly koronázásánál veszett el, míg a zászló maga a mohácsi vészkor veszett el. Az öltönyökből egyedül csak a saruk és harisnyák jutottak napjainkra. Mindkettő vörös se-lyemből készült, előbbiek alakjuknál fogva Bock véleménye szerint a XV. sz.-ból, Mátyás korából származhatnak. Mindkettőt azonban az 1849. elásás alkalmával a behatolt nedvesség teljesen tönkretette, úgy hogy ma már teljesen hasznavehetetlenek.

Végre teljesség okáért megemlékezünk azon ládáról, melyben a koronázási jelvényeket jelenleg őrzik. A koronának külön régi tokjáról több helyt tétetik említés. A jelenlegi láda, amint azt a rajta levő felírás és a czimerek mutatják, 1608. készült II. Mátyás alatt. A láda elő részén Mátyás monogramja koronázott pajzsban, s Magyarország négyezett, koronás czimere. A láda maga keresztpántokkal van megvasalva.

mig hivatalosan elrendeli az alispáni hivatal a gyűjtést, már megkezdtek a könyöradományok gyűjtését. Budapesti tudósítónk táviratilag jelenti, hogy Király ő Felsége is tudakozódott a község pusztulásáról s táviratilag ezer frt segélyt adományozott a leégetteknek magán-pénztárából.

* **A fegyelmi választmány ülése.** Pár év óta huzódó fegyelmi ügyben határozott tegnap Beóthy László főispán lakásán Nagyváradi város fegyelmi választmánya. Gomba János községi iskolai tanító ellen szolgálati ügyből kifolyólag fegyelmi vizsgálatot indított a közigazgatási bizottság. A vizsgálat sokáig huzódott s közben az iskolaszék két ízben is dicsérettel emelte ki Gomba János működését s az általa vezetett osztályok évről-évre vizsgálatai fényes eredményt tüntettek fel. A fegyelmi választmány jelentésében a városi főügyész, a vizsgálat eredményéhez képest a fegyelmi vizsgálat megszüntetését indítványozta. Amde mindezek dacára, a fegyelmi választmány tegnapi ülésében G. J.-t megintésre ítélte.

* **Esküvő.** Koch Károly törekvő fiatal iparos tegnap esküdött örök hűséget Nagy Károly helybeli polgár kedves leányának, Annának.

* **Az udvari gyász és az ünnepi toillettek.** A királyi palota alapkövetelésének ünnepélyénél miután az udvari gyász e napra nem szűnik meg, az urak gyász-magyar diszben; a hölgyek pedig sötét utcai öltözékben jelennek meg.

* **Közigazgatási ülés.** Nagyváradi város közigazgatási bizottsága e havi közgyűlését, a mai Urnap ünnepe miatt holnap pénteken délután 3 órakor tartja meg a városházán.

* **Sáros megye köszönete.** Nagyváradi város törvényhatósága, egyik közgyűlésében a Sáros megyében tönkreégett Jesztrep község felségélyezésére 25 frtot szavazott meg. Az adományért Sáros megye alispánja köszönő levelet intézett Nagyváradi városához.

* **A millenniumi tornaverseny.** Mint nekünk Budapestről írják, a fővárosban a millenniumi tornaversenyre fölvonult 4000 főnyi tanuló ifjúságnak dobszó s zászló alatt menetelő egyenruhás csoportja igen kedves képeket mutatnak s kellemes benyomást gyakorolnak.

* **A szent korona a Mátyás-templomban.** A szent koronát pénteken délelőtt kilenc órakor viszik át a királyi palotából a Mátyás-templomba. A hercegprímás elrendelte, hogy aznap reggel kilenc órától háromnegyed tizig, a meddig a szent korona átvitele tart, a főváros katolikus templomainak összes harangjai zugjanak. A Mátyás-templomban, mikor a koronával a templom elé érnek, megszólal az orgona s az énekkar az Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga kezdetű Szent-István-himnust énekli. Délelőtt tizenegy órától délig tizenkét régi magyar egyházi éneket adnak elő magán és vegyes szólammal. Ezek az énekek 1493. és 1797 közötti időkből valók. Junius 6-án, szombaton és vasárnap a szent korona kitévelésénél ismét tizenkét-tizenkét régi magyar éneket adnak elő. Este kilenc órakor mind a három nap zeneelőadás lesz a templom Mátyás-tornyának erkélyén. A cs. és kir. 86. gyalogezred zenekara játszik hat-hat régi magyar éneket. A programot mind a három napon kétszer adják elő, egyszer a Krisztina-városi, egyszer a pesti oldalon.

* **A város és megye diszbandériuma.** A junius 8-iki hódoló bandériumba tegnap felutaztak Bihar megye és Nagyváradi küldöttei, akik diszmagyarban, csatlósok által vezetett remek paripákon vesznek részt a diszmenetben. Ugy a város, mint a megye banderistái fényes öltönyeikkel nem lesznek az utolsók bizonyára a fénytől ragyogó diszmenetben. Biharvármegye tisztikara és törvényhatósági

bizottsági tagjai együttesen egy remek aranyozott buzogányt ajándékoztak a diszmenet alkalmából Szunyogh Péter alispánnak, melyet a délcegen lovag a diszmenetnél tartani fog. A buzogány gazdagon aranyozott, ékkövekkel kirakott ezüst ötvösmunka. Az egyik oldalán a megye, a másikon a Szunyogh-család címerével. A buzogányfej alatt a következők olvashatók: Biharvármegye közönsége szeretett alispánjának, Szunyogh Péternek. 1896. június 8. Az értékes buzogányt Budapesten készítették.

* **A járványkórház felügyelője.** Ifj. Rimler Károly főkapitány a tegnap tartott tanácsülésben bejelentette, hogy Skrabala Antal rendőr-örmmester, aki utóbb a járvány-kórház felügyeletével volt megbízva, nyugdíjazásáért folyamodott. Tekintettel, hogy Nagyváradi város ez óriási költséggel létesített fontos közegészségügyi intézménye felügyelet nélkül egy perczig sem maradhat, Sarkadi József rendőrbiztost küldte ki a kórházba felügyelőül a városi tanács.

* **Az egészséges Nagyváradi.** Nagyváradi közegészségügye az elmúlt május hónapban, dacára a sűrű halálozásnak, elég kedvező volt, amennyiben a lakosság népesedési mozgalmá 61 szaporulatot mutat fel. A főorvos május havi jelentése 5 hétről szól. A hónap folyamán Nagyváradon élve született 77 fiú, 84 leány; összesen 161 gyermek; halva született 5 gyermek. Meghalt ez idő alatt 77 férfi, 57 nő, összesen 134 egyén. Az elhaltakból leszámítva a 34 idegent, marad szaporodás 61. Legtöbbször haltak el (25 egyén) a tüdővészben. A légzőszervek betegségei 22 esetben okoztak halált. Elhalt Újvárosban 28, Olasziban 44, Váradi-Velenczén 32, a kórházakban 30 ember. 5 éven aluli gyermek 51 halt meg. A fertőző betegségek elég kedvező lefolyásuk voltak. A vörheny májusban (5 hét alatt) csak 6 esetben fordult elő, szemben az április hó 4 hetében megbetegedett 26-al. A difteritisz május hónapban 3 esetben lépett fel s 2 gyermeket ölt meg. A hólyagos himlő két esetben fordult elő. Az óvintézkedésekkel sikerült terjedését meggátolni. Szegény beteg 242 gyógykezeltetett a város számájára.

* **Nagyváradi tanulók a kiállításon.** A nagyváradi községi iskolai növendékek millenniumi ünnepélyét rendező bizottsága a «tanítói kör» véleménye alapján elhatározta, hogy a polgári és elemi iskolák felsőbb osztályából a szorgalmasabb növendékek közül 40—50 tanulót az évről-évre vizsgák végeztével a székesfőváros és a kiállítás megtekintésére, tanítóik vezetésével küld. Ezen tanulságos és hazafias fölutazás költségeinek fedezésére a rendező bizottság egyéb segély-forrás hiányában a nagy közönség áldozat készségét kénytelen igénybe venni s fölkeri, hogy e nemes cél megvalósítását szives adományaival lehetővé tenni kegyeskedjék.

* **Nagyváradi közbiztonsága.** A kapitányi hivatal betérjesztette jelentését Nagyváradi város május havi közbiztonsági viszonyairól. Az egész hónapban nagyobb büneset egy sem fordult elő a város területén. Lopás 19, súlyos testisértés 2, könnyű testisértés 4, sikkasztás 3, hatóság elleni erőszak 2, magánlaksértés 3, fogolyszökötés 1 esetben lett bejelentve. Letartóztatva volt 52 egyén; ezek közül a bírósághoz átkísértetett 11, eltolonczoltatott 41. Kihágási följelentés 83 esetben eszközöltetett. Egy öngyilkosság és 2 öngyilkossági kísérlet történt május hónapban.

* **Állami ösztöndíjak.** A bécsi császári és királyi keleti akadémiában, melynek növendékei a külügyi, különösen a keleten teljesítendő konzuli szolgálatra képezetnek, két magyar állami ösztöndíjas hely szerveztetvén, azoknak a jövő 1896/7. tanévre leendő betöltésére céljából a hivatalos lap mai száma pályázati hirdetményt tesz közzé. Az ösztöndíjas helyeket ő felsége adományozza, s ezek elnye-

réséért a folyamodványok ez évi július 15-ig a vallás- és közoktatásügyi miniszternél nyújthatók be. — A jövő 1896/7. tanév elején a m. kir. rajztanárképzői rajztanárjelöltek számára egyenkint 300 forinttal rendszeresített, az országos mintarajziskolánál haladottabb művésznövendékek részére 100 forinttól 300 forintig terjedhető néhány ösztöndíj fog adományoztatni, melyek iránti folyamodványokat ez évi június 30-ig kell az intézet igazgatóságánál a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez címelve benyújtani.

* **Névváltoztató városrész.** Mint értesülünk a „nagyváradi régi népkör“ komolyan foglalkozik azon eszmével, hogy a »Rét« városrészt, ezen — szinte komikusan hangzó — névtől megszabadítsák s a polgármesterné nevével »Teréz« városrésznek nevezzék el. Valóban, a haladó város szépségét érzékével ezen semmi összefüggésben nem álló elnevezés megváltoztatása, egyike lesz az új népkör, legkiválóbb vívmányainak.

* **Belefult a Körözsbe.** Lunka Mitru feketetői 10 éves fiúcska elszőkött a nevelőanyjától s több társával elment a Körözsbe fürdeni. Utánozni akarta a nagyobb uszni tudó fiukat s betévedt a mély vízbe, ahol az ár elsodorta. A többiek nem mertek a fuldokló gyermek után menni s mire segély érkezett, már halva volt a szerencsétlen fiú.

* **A zene estély műsora.** A nagyváradi »Zenekedvelők egyesületé«-nek dalárdája által e hó 13-án rendezendő hangverseny műsorába a következő érdekes darabokat vették fel: »Vadász dal« Hubertól »Naptól hervad, Naptól virít« »Megmondta anyám« című népdalok Palotásitól. »Édes lánykám« Beleznaiktól és »Szentelt hantok« Komócsitól. A zene estély — felterítéssel — s tánczal lesz egybekötve.

* **A postások drágasági pótléka.** A posta és távirószemélyzet hosszú várakozás után most végre megkapta a drágasági pótlékot. Fizetésüknek tíz százalékát kapják pótlékul a nő és az özvegy emberek. A pótlék ez évi január elsejétől számítódik s az utalványozást már tegnap megkezdtek.

* **Fürdők a kiállításon.** A magyar szent korona országainak balneológiai egyesülete tegnapelőtt mutatta be a sajtó képviselőinek a balneológiai pavillont, mely igazi speciálitása az ezredéves kiállításnak. Megtalálja ott a szemlélő Magyarország összes fürdőt, ásványvíz forrásait s valóban csak a kiállított érdekes tárgyak s panorámák látása után győződhettünk meg az igazságról, hogy mennyi fürdője, gyógyforrása van hazánkban, mennyire előnyösebb, kellemesebbek ezek a hazai fürdők a külföldiekkel szemben, amelyeket mégis sürűbben keresnek föl még a magyar emberek is. Derékas és hosszas munkát végzett a balneológiai egyesület vezetősége, hogy bemutatta a közönségnek Magyarország balneológiai viszonyait tájékoztatás és okulás végett. De a szem is talál gyönyörűséget a fürdők pavillonjában, mely érdemes, tanulságos és szórakoztató a megtekintésre. — A Félix-fürdő és Püspök-fürdő kiválóan szépen van képviselve a kiállításon.

* **Kisorsolt kép.** Etsedy Albert által sajtóközleg festett és kisorsolt képet Des Echerolles Kruspér Károly nyerte meg Penelope névvel.

* **A szatócok öröme.** A nagyváradi szatócok nagy részét, akik italméréssel is foglalkoznak, a pénzügyigazgatóság elviselhetetlen italmérési illetékekkel sújtotta. Ugyanis a szatócok italmérési illetékének minimumát évi 50 frtban vetették ki. A kétségbeesett szatócok ügyében Nagyváradi város tanácsa felirt a minimum leszállítása érdekében a pénzügyminiszterhez. Azonkívül a szatócok szintén kérvénnyel járultak a miniszter elé. Az együttes felfolyamodásnak meg lett a kívánt sikere. A pénzügyminiszter a szatócok italmérési adójának minimumát 50 frtról 30 frtra szállította le. Az érdekelt szatócokat

tegnap délutánra hívták meg a városházára. Mintegy 200 szatócs gyűlt össze a közgyűlési nagyteremben, akik előtt Molnár pénzügyi biztos és Bordé Ferencz városi adóügyi tanácsos tudatták a szatócsokkal kérelmeknek kedvező elintézését.

* **Cseh Zsigmond volt városi árvaszéki ülnököt** az ápril havi közgyűlésben nyugdíjazták s tekintettel hosszú, buzgó működésére, évi kegydíjat szavaztak meg részére. A belügyminiszter ugy a nyugdíjazást, mint a kegydíj megszavazását helybenhagyta s erről értesítette a város tanácsát.

* **Posta- és táviró vezérigazgatóság.** Junius 1-től kedve a posta, táviró és távbeszélő központi vezetésére most posta- és táviró vezérigazgatóságot alapítottak, amely közvetlen a kereskedelmi miniszter rendelkezése alatt áll. Ezzel megszűnt a kereskedelmi minisztérium posta- és táviró szakosztálya. Az új vezérigazgató Szalay Péter miniszteri tanácsos lesz.

* **Pórljárt kivándorlók.** Az erdő-oláh-vásárhelyi körjegyzőség községeiből többen Romániába akartak szerencsét próbálni s ez év tavaszán utlevéllel tizenegyen vándoroltak ki. A kölcsönben felvett pénz csak éppen arra volt elegendő, hogy utiköltségüket fedezze. Nagy nehezen sikerült nekik végre munkát kapni, a mi pénzünk szerint 10 frt 50 kr. havi bér mellett. Csak hogy míg nálunk nemcsak sokkal jobb fizetést kap a legutolsó napszámos is s e mellett jó bánásmódban is részesül, addig Romániában a gazdatiszt korbácsütéseiben nyilatkozott meg az emberséges bánásmód. Nem is bírták ki embereink ezt az életet 3 napnál tovább s egy éjszaka, utleveleiket is otthagya, megszöktek. A 14-ből tizenegyen két heti keserves ut után étlen-szomjan kerültek vissza s most székelyükben alig mernek kimozdulni. Három társukat utközben elfogták s nincs semmi hír róluk. Az az egy bizonyos, hogy Erdő-Oláh-vásárhelyről egyhamar nem akad kivándorló.

* **A vaskapu csatorna hajózhatósága.** A február 29-én tartott próbák teljesen rendben mentek és ennélfogva a hivatalos próbákat a nagyobb hajózási vállalatok és szakférfiak közreműködésével legközelebb már meg is ejthetik. A félreértésekre az adott okot, hogy mesterséges vontatást rendeztek be, amit a vízsebesség nélkülözhetetlenné tett. Ez különben már a munkák megkezdésekor is tervbe volt véve, mivel arról szó sem volt, hogy a csatorna egészen hajózhatóvá tételük, hanem arról kellett gondoskodni, hogy azon olyan mesterséges vontatás rendeztessék be, amelynek segítségével a hajók lehető gyorsan átvontathatók legyenek.

* **Választási mozgalmak.** A képviselő választások közeledését jelzik azok, a kombinációk, melyek a felléptetendő jelöltek körül támadnak. *Illetékes körökben* eddig a vármegye egyes részein a következő férfiak felléptetését határozták el: *Örley Kálmán*, Margittán kormánypárti, *Lovassy Andor* Szalontán kormánypárti és az ugrai választó körületben pedig mint hírlík *Szatmári Mór*, pesti hírlapíró fog fellépni.

* **Vasutas növendékek szünideje.** A kereskedelmi miniszter a vasuti tisztképző tanfolyam felügyelő bizottságának javaslatára elrendelte, hogy a tanfolyam már június hónap 10—15 között bezárassék és hogy a jövő évi tanfolyamot szeptember hónap 15-én kezdjék meg.

* **Jubiláló plébános.** Junius 1-én tartotta Schverer Nándor cz. kanonok, kiérdemült esperes, szabad-szentkirályi plébános ötven éves jubileumát annak, hogy plébániát nyert. 1846-ban lett ugyanis Szent-Györgyön plébános, 1861-ben pedig Szent-Királyra helyezték át. A jubileumi ünnepélyt a kerületi értekezlettel és a jubiléus névnapjával kapcsolatban ülték meg a kerület papjai, kikhez még a szomszéd kerületből is néhányan és világiak is csatlakoztak.

* **Lelkes növendékpapok.** Figyelemreméltó s alapjában véve nagy horderejű kötelezettséget vállaltak magukra a kalocsai theologusok. A lelkes ifjak a millennium emlékére közös elhatározás után, mint levelezőnk írja, arra kötelezték magukat, hogy mindegyikük évenként legalább 5 forintnyi összeget fog áldozni a katolikus egyetem alapjának javára azon időponttól kezdve, a mikor kilépnek a szemináriumból, s az egyházmegye szolgálatában önálló jövedelmük lesz. A kalocsai theologusok kész határozattal, erős kötelezettséggel léptek elő, hogy filléreikből megtakarított pénzüikkel fogják a szentügyet előbbre vinni. Az első évben a nagy cselhoz mérten igaz, csekély összeg fog egybegyűlni. De évek múltán, mikor egyre többen, a régiek és velők az újabb generációból valók, plébánosok és káplánok fogják a »legalább is 5 forintnyi összeget« együvé tenni: évek múltán, mire a mai politikai és társadalmi viszonyok gyökeresen megváltoznak és a katolicizmus napja itt újra fölragyog, a létesítendő katolikus egyetem költségeihez az egykori kalocsai papnövendékek tekintélyes összeggel fognak hozzájárulni. A mozgalmat a kötelezettség elvállalására Agatity Boldizsár, Hegedüs Lenárd, Kubinyi Győző, Maison Miksa Jeromos, Ploskál Rudolf és Resch Ignác theologusok indították meg és vezették.

* **Nagyvárad ifju a párisi festészeti akadémián.** Br. *Königswarter Herman*, *Désy Károly* nagyvárad ifjuban, az ambícióval párosult tehetséget látván pestre küldte s ott a saját költségén taníttatta. Itt *Feszty Árpád* és *Bihary* festőművészeknél kapott ajánló levele folytán, Br. *Königswarter* a tehetséges ifjut, mint értesülünk a párisi festészeti akadémiába küldi s az összes költségek elvállalásával tovább képezteti.

* **Tolvaj oláh asszony.** Krecz György harangmezői oláh gazda lelkendezve rohant az este az inspeksiós rendőrbiztos szobájába és ijedt arccal panasolta, hogy meglopták, 195 frtot loptak el tőle. Kollmann Adolf rendőrbiztos vette fel a panaszt és értesülvén róla, hogy Papp Paraszka kis-kéri oláh menyecske egy szálláson volt Krecz Györggyel arra irányult gyanuja és nyomozni kezdett utána. Papp Paraszka ekkor már azonban hazament Kis-Kérre. A rendőrség tehát a csendőrséget értesítette a dologról, honnan Boros Imre és Keserü Imre kimentek a faluba és ott mezei munkánál találták a menyecskét, a kinél 8 forint híján még megvolt az ellopott összeg. A tolvaj asszonyt beszállították a csendőrségre.

* **Pártelnök és főkortes választói jog nélkül.** Pétervásáran mult hó 28-án tartották meg az orsz. képviselőválasztásra jogosultak összeírását. Figyelemre méltó mozzanata az összeírásnak a mátrai kormánypárt elnökének, a kiskoru *Keglevich Gyula* grófnak a választók sorából való törlése, melynek folyamán az »Alkotmány«-nak ciklére történt hivatkozás, melyben a felelősége gyámsága (gyámi kinevezés 10512/895. sz. a. kézbesítve) alatt lévő nemes gróf kiskorusága van leleplezve. Hasonló tragikus sors érte különben a gróf ur kasznárját: *Keller Béla* kormánypárti főkortest is, kiről az sült ki, hogy nincs oklevele. S most ur és alkalmazott, pártelnök és főkortes, együtt elmélkednek a világi dicsőség mulandóságáról.

* **Megtámadott polgár.** *Lestyák János* kis-kut-utcai polgárember készült az este, hogy átmenjen a szemben levő boltba, hol vásárolni akart valamit. Mikor a kocsiút közepén haladt, szembe jött vele három suhancz hangos harmonikázással. Mikor a suhanczok *Lestyák* mellett voltak, az egyik azt kérdezte:

— Üssem? — és felemelte *Lestyákra* az öklét.

— Üssed! — felelte rá röhögve a másik. Erre mindhárman neki mentek a békés polgárnak és elverték, hogy alig tudott haza vánszorogni. A rendőrségnek sikerült közülök elfogni *Farkas Jánost*, a többit keresik.

* **A cigányok megrendszabályozása.** A csendőrpáncsnokságoknak kötelességévé tette-

tett, hogy kerületökben csak oly cigányokat tőrjenek, kik ott illetőséggel bírnak, elenben az idegen cigányokat motozzák meg, irományaitkat és marhajárlati leveleiket vessék vizsgálat alá s ha valami gyanu merül föl, a bíróságoknak adják át a kőborlókat; ha gyanu nem forog fenn, mint csavargók a közigazgatási hatóság útján éltolonezolandók. De az illetőséggel bíró cigányok tanáit is rendes felügyelet alatt tartásuk a csendőrök, figyelemmel kísérvén azt, hogy miből élnek a kormos atyafiak és mivel foglalkoznak.

* **Körözés.** Balás Endre közshadseregbeli közkatona a b-gyulai határon megölte kedvesét és megszökött. A nagyvárad katonai törvényszék megkeresésére a budapesti rendőrség elrendelte a szökevény gyilkos országos körözését.

* **Elveszett.** Szaniszló-utczától a Nagyhidig elveszett egy összehajtó kules. A megtaláló jutalomban részesül.

A hétfői rejtélyes gyilkosság.

— Alapos gyanuokok. —

A kolozsvári-utczán hétfőn éjjel történt rejtélyes gyilkosság ügyében teljes erővel a nyomozáshoz látott a rendőrség, hogy felderítse azt a homályt, a mely a gyilkosságot fedi.

Még emlékeztünk *Kovács Lajos* rendőrbiztos meggyilkolására, ezelőtt 20 évvel történt, ma sem tudják a tettest. Az utóbbi pár év alatt két rémes gyilkosság keltett nagy szenzációt Nagyváradon. Az egyik a *Peczeparton*, a másik *Kis-Kututeza* végén történt. Mindkét esetben elaggott nőt konczoltak össze borzalmas módon. A gyilkos kiléte ma is titok; a szorgos kutatás, nyomozás, vizsgálat nem tudta a törvény sorompói elé állítani a vadállattá vetemedett vérebekeket.

Ezzel nem azt akarjuk mondani, hogy Nagyváradon talán ázsiai a közbiztonsági állapot, vagy a rendőrség tehetetlen. Csak a véletlennek tudjuk be, hogy a Nagyváradon hála Istennek! csak nagyobb időközökben előforduló szenzációs bűnesetek tettesei büntetlenül menekülhetnek.

A tegnapielőtti orgyilkosság tettese, előre láthatólag nem lesz ilyen szerencsés. A két nap óta tartó nyomozásnak bár még nincs pozitív eredménye, de a rendőrségnek már is sikerült olyan adatokat összehozni, a melyek a tettesek kiderítését valószínűvé teszik.

Papoleczy Ferencz alkapitány három jómadarat kézrekerített s a *Gerő Ármin* alkapitánnyal együttesen folytatott vizsgálat igen fontos, alapos gyanuokokat hozott össze. A legtöbb gyanu az eddigi vizsgálatból *Kiss Károly* nevü többször büntetett már 8 évig fogságban volt előéletü nagyvárad lakost terheli. Elfogott két társa szintén már volt büntetve s többszörösen bejegyzet egyének a rendőrség fekete könyvében.

A csendőrség által *Vedres-Ábrányban* megindított vizsgálatnak semmi eredménye nincs s ugylátszik, nem is nyulnak oly messzire a bűnügy szálai.

Tegnap megjelentek Nagyváradon a megölt ember felesége és a *vedres-ábrányi* bíró, akik a meggyilkoltban *Tivadar György* *vedres-ábrányi* lakost ismerték fel.

Az orvos-törvényszéki bonczolást tegnap délelőtt ejtették meg a járványkórház hullatérmeiben.

A bonczolás után a szerencsétlen ember neje a hullát *Vedres-Ábrányba* szállította haza s ott temetik el. A szegény embert nejen kívül hat árva a siratja.

Papoleczy Ferencz alkapitánnyal a

rendőrség a felmerült gyanúkok alapján újabb terhelő adatok után nyomoz; Gerő Armin alkapitány pedig az elfogott s szoros őrizet alatt álló jómadarak kihallgatását folytatja. A rendőrség erősen bizik a bűntény teljes felderítésében.

Egy társadalmi kérdés.

Egyik nagyváradai lapársunk érdekes cikket közöl, melyet — mint írja maga mondja — zsidó ember irt abból az alkalomból, hogy a budapesti Országos Kaszinó több előkelő tagjának ajánlása daczára sem fogadott be zsidót tagjai közé.

Ennek a tanulmányának az adja meg a pikáns ízét, hogy menten megköveznék »képben« s »betűben« annak íróját, ha az keresztény volna.

Adjuk tehát a cikket úgy, hogy ahhoz a magunk részéről egy betűt sem tettünk, legföllebb megrövidítettük minden változtatás nélkül.

Az érdekes cikknek maga a czime elég különös: úgy szól, hogy: **O d é b b z s i d ó!** Azután így folytatja:

»Vannak bizonyos kellemetlen igazságok, amelyeket sokan átérzenek, de kimondani csak igen kevesen akarnak és még kevesebben mernek. Elvégre kellemetlenségeket senki sem szeret magának szerezni. Így azután némely igazságokról csak súgnak-búgnak óvatosan bizalmas körben, mint a gazdag leányok rejtegetett púpjáról.

Lueger azt az elvet vallja, hogy a ki saját akaratán kívül zsidónak született, az, ha van becsületérzése, löjje magát föbe, vagy fedezzen fel magának egy új világrészt, ahol nincs még antiszemitizmus, ahol az őserdő barmai nem öklelik fel csak azért, mert zsidónak született. Ez is elv. Jól van. És ha Lueger urnak sikerülne elvét úgy érvényesíteni, ahogy ő gondolja, hát azt is elviselnék talán a zsidók megadással, mártíromsággal, hogy egy Lueger-féle büntetőtörvénykönyv valamely §-a alapján 5 évi fegyházra ítélnének mindenkit, aki elég vakmerő volt zsidónak születni.

»Az a fegyház nem fájna úgy, mint az a meleg kézszorítás, az a barátságos mosoly, amelylyel a titkos antiszemita kégyeskednek kitüntetni a zsidót. Kezet szorítanak velünk, mosolyognak, per tu poharat is isznak és mégis csodálatos, hogy amikor ennyi bámulatos jóindulat után le akarunk telepedni az asztalukhoz, — ránk rivallnak hetyke göggel, arczpíró megvetéssel: **Odébb zsidó!**

»Igen, a liberalizmus dicső bajnokai, az országos gentry-kaszinó szabadelvűséggel kérkedő tagjai mondták ezt Láncki Leó orsz. képviselőnek és a kereskedelmi bank elnökének, aki immár másodszer merészkedett arra kérni az országos gentry-kaszinót, hogy zsidó mivolta daczára, vennék őt fel a kaszinó tagjai közé. És ugyanezt mondták a többi zsidóknak is, akik oly gourmandok, hogy mindenáron az országos kaszinó asztalán akarnak a gentry urakkal egy táblól cseresznyét enni.

»No hát ez nem lehet. A gentry-kaszinóban ki van mondva hallgatag az az elv, hogy zsidó vallásu egyént nem vesznek fel tagnak.

»Alapjában véve pedig a gentryknek igazuk van és nincs igazuk a fiatal lipótvárosi zsidó ügyvédeknek, akik most dólnak-fulnak mérgükben és fel vannak háborodva, amiért a zsidóságon ilyen szegyen, ilyen brutalitás esett.

»Igazán bosszantó a Láncki Leó, meg a lipótvárosi zsidó ügyvédek felháborodása. Annál bosszantóbb, mert ebben a felháborodásban a zsidóságnak egy olyan gyöngéje, olyan hibája nyilatkozik meg, melyet az antiszemita talán észre sem vesznek, de mi szerényebb igényű zsidó polgárok szörnyen röstellünk és pironkodunk érte nagyon.

»Az, hogy a gentry-kaszinó tagjai között vannak ostoba, bigott emberek. — az az ő privát bajuk, de hogy a zsidók között akadnak olyan akarnokok, akik sehogy sem férnek a bőrükbe és kopogtatnak ott kétszer is, ahol először nem nyitottak nekik ajtót, ahol az »odébb zsidó!« mottóval száműzték egyszer s mindenkorra, az a mi közös szegyenünk, ezt rösteljük valamennyien és rösteljük annál inkább, mert

némely zsidók kapaszkodási, dörgölődési szenvedélyének ez ép oly csunya, mint ismert symptomája.

»Nemcsak a fővárosi, hanem a vidéki társaséletnek is sajnos jelensége ez. Némely zsidók, ismételjük, hogy csak némely zsidók mindenáron társadalmi uton akarják jóvátenni azon hibájukat, hogy nem római katolikusoknak születtek és kerülve hitsorsosaik, szemérmetlenül tolokodnak olyan körökbe, ahol legföllebb eltűrik, de szívesen semmiesetre sem látják őket. Hanem az nekik mindegy! Ha már eltűrik őket, akkor ott vannak és szörnyen akarnak imponálni a többi zsidónak, akik vagy nem tudnak, vagy nem akarnak arra a magaslatra felkapaszkodni, ahonnan igen hamar legerithatják az embert.

»Ha van valamelyes morálja annak a harcznak, mely most a lipótvárosi és az országos gentry-kaszinó között indult meg Láncki Leó tagságáért, — hát ebben a keserű igazságban lehet azt összefoglalni. **Fehér Dezső.**

A kulisszák mögül.

— A világrét ne higgye, kedvesem, hogy a helybeli színház kulisszái mögé kacsintgattam és az ott ellesett titkokat akarnám újra elvinni.

— Jól van jól; tudom, hogy maga diszkrét ember . . .

— De hát ha mondom önnek, hogy az idevaló színházról nem tudok leleplezni semmit; annál kevésbé szólhatnék arról, ami a kulisszái mögött történik.

— Nos beszéljen hát akármilyen színházról, ha ugyan tud valamit arról, ami csak a beavatottak titka.

Hát lássa a bohéme-életet a kis színpadokon lehet legközelebről tanulmányozni.

Ott ögyelegetem a kulisszák festetlen, de szebik oldalán, midőn »Dárius kincset« adták.

A rengeteg kincsek boldog birtokosa, Dárius, azt az anakronizmust követte el, hogy a nyári melegben megszomjazott egy pohár sörre; fölvonás közben el is küldte a perzsa inasát — más nem akad a keze ügyében — a szomszéd vendéglőbe a Gambinus által fölfedezett itókáért.

Hírnök megy s hírnök jön . . .

— A vendéglős azt üzenteti, hogy magának nem adhat hitelt.

Dárius ő felségének homlokán vészjósló boru mutatkozik; de csakhamar állásának magaslata emelkedett a sokat emlegetett perzsa király.

— Eredj és mondd meg neki, hogy a járdékba nem fogadhatok el tőle semmit.

Nos, mondja meg nekem, kedvesem, vajjon az ókor eme királya hasonló helyzetben föltalálta volna-e magát így?

— Természetesen nem; mert vagy fölakasztatta volna a vendéglőst, vagy készpénzért hozatott volna sört, ha akkor már ismerte volna ezt a kesernyés levet.

Bücsufellepte volt az egyik primadonnának, melyen épp egy tütyögős bakfist kellett adnia a már java korát élő, de még mindig csinos színésznőnek.

Előadás után lakomát rendeztek tiszteletére, melyen a pezsgőn kívül még pezsgősebb felkötésűek folytak mint a zubogó áradat.

A szintársulat komikusának, aki természetesen szintén résztvett a banketten, az a különös sajátossága volt, hogy ilyenkor rettenetesen komoly maradt s legföllebb önkéntelenül szalasztott ki valami élezt . . .

Megjegyzendő, hogy ő volt egyúttal a primadonna legkitartóbb és legkeresőbb szerencsés udvarlója.

A disztrakció alatt is bódult a »nagy művésznőnek, akinél nagyobb csak ő maga volt,« mint felkötésében mondta.

— Van szerencsém becses tudomásukra hozni, folytatá tőszóját, hogy ő nagyságának ma van a születésnapja. Engedje meg tehát, hogy mint minden évben tíz esztendő óta, úgy az idén is én lehessen az a szerencsés, aki ő nagyságát, művészetünknek eme páratlan fényű csillagát felköszönthessem huszonkilencedik születésnapja alkalmából . . .

Tovább nem folytathatta, pedig »minden« évben tette a »huszonkilencedik« születésnap emlélére.

Dicsőffy Lóránt szörnyű haragra lobbant, hogy annak a budapesti »bandának« egyik tagja, aki egy külföldi kisebb hercegség színpadán is játszott, kiváló énekeért megkapta az érdemjelt, »művészeti« s tudományért.

— Csodálatos; mondá. Nem is tudtam, hogy tudományal foglalkozik; mert művészete fabatkát sem ér.

Egy kissé elkapott színész dicsekedett babéraival.

— Nem hiszik, uraim s hölgyeim, mennyire ismernek már engemet, akármerre megfordulok! Már röstellem is a dolgot, mert bárhova jövök, úgy báméskodnak reám, mint a kétféjű borjúra.

— Ugyan ne tulozz; veti oda egyik jóakaró kollegája. Bizonyosan csak a fele igaz annak, amit mondasz.

Egy színész-pár sétál az utcán.

— Pista, mondd valamit, de ne légy megint féltékeny.

— Mi baj, kedves?

— Arra akartalak figyelmeztetni, hogy egy ur már hosszú idő óta folyton a nyomunkban van. De ismétlem, ne légy féltékeny.

— Nem is vagyok, Anikó lelkem. Az az ur egyik régi kedves — hitelezőm Budapestről, akit a rossz szél ide hozott Darávról.

Figaro.

MULATSÁG.

A táblalirák estélye. A nyár bekövetkeztével kezdetét veszi a törvényszünet. A bíróság tagjainak egy része előbb, a többi felváltva szabadságra mennek, hogy kipihenjék a munka fáradalmait. Így osztlás előtt évenként kedélyes estét tartanak, mielőtt a törvényszünetet megkezdénék. Tegnap jöttek össze pompás mulatságra a tábla bírói kara családjaikkal, a jegyzői karral Kárger Sándor üde levegőjű, csinos nyári helyiségében. A késő délutánt tekézzel és más élvezetes szórakozással töltötték s a pompás vacsora után megkezdődött a táncz az üveg-teremben. A fiatalok kedvvel, tüzzel járták éjjelutánig. A kedélyes tánczestély olyan kis házimulatsággá nőtt ki magát, a milyent hiába keresünk a fényes báltermekben. Jelen voltak:

Asszonyok: Jelenffy Kornélné, Czwekk Kálmánné, Urbán Adolfiné, Molnár Gézané, Nagy Ferenczné, Medvigy Mihályné, Nizsalovszki Endréné, Marienescu Athánázné, Polchy Móróné.

Leányok: Urbán Ella, Ritoók Margit, Járossi Margit, Marienescu Delia, Czvek Ilonka.

Az Auspicz-féle tanintézet majálisa. Auspicz növendékei tegnap délután tartották meg millennáris majálisukat a Sport-téren. Az egyes ének és szavallati számok zajos tetszést arattak s este a lampionok fénye mellett késő éjjelig ott maradtak a növendékek s vidáman tánczoltak Dula Miklós zenéje mellett.

Millenniumi ünnepély a pecze-szőlősi söröcsarnok v. jégpince helyiségében. A nagyvárad-csillagvárosi kiededővoda millennáris gyermekmajálisa Böszörményi Géza bizottsági elnök és a helyszínen megjelent intelligens érdeklődők jelenlétében a várakozást felülmúló siker kitüntető eredményével tartott meg f. hó 3-án délután. A 35. pontból álló s ügyesen szerkesztett program teljes anyaga tapintatos és szak-

avatottsággal lett feldolgozva az óvodát vezető Aizele Eteleka kisasszony, mint óvónő által. Az ő fáradozása, diéséretre nem szoruló fényes eredményt s oly sikert biztosít, mely az e házában működő pályatársak s népnevelők fő-célját méltán célpontul tűzheti.

SZÍNHÁZ.

Klári.

Kis számu közönség jelenlétében került színre a kasszadarabnak kikiáltott »Klári« című képtelenség. Ugy látszik maguknak a színészeknek sincs inyükre e darab gyakori színrehozatala, mert oly egyhanguan, minden ambíció nélkül s mondhatjuk vontatva játszottak, hogy a közönség egyrésze a darab közepén hazament, másik része pedig majdnem elaludt. A szereplők közül Megyeri, Rózsahegy és Aldor Juliska, továbbá Szentgyörgyi játszott elég jól — a darab szelleméhez mérten — a többi pedig, már kis szerepe miatt sem jöhet számításba. (M.)

Beöthy László Nagyváradon. Szombaton este, — a mint biztos helyről értesülünk — valószínűleg a 3 Kázmér szerzője Beöthy László városunkba érkezik és jelen lesz darabja bemutatóján.

Hírek a szinkörből. Ma két előadás lesz a szinkörben, délután a Csikóst, este Goldstein Számít adják. Pénteken egy szép drámai előadásra van kilátásunk a Daudet Alphonse világhírű regényéből készült nagyhatású színműve az »Ifjabb Fromont és idős Risler« kerül színre, kitűnő szereposztással. Az öreg Risler E. Kovács Gyula játsza, kinek ez egyik legkiválóbb szerepe, melyet annak idején a budapesti nemzeti színházban kreált. Az ifjabb Risler Klenovits, és Delobellet (a szerződés nélküli színész) Vendrei adják. Cserny Berta a kaczér Sidoniet, K. Szeremi Gizella a komoly Klarit személyesítik. E két fiatal művésznőnek kiváló jó szerepe van a darabban, különösen pedig Cserny Bertának alkalmi lesz a hiu és kaczér Sidoniában elegens ruhatárának legszebb darabjait bemutatni. Kivülök még: Fekete Rózsika (az ártatlan kis Desirét), Kantay Teréz, Janovics, Bartos és Szentgyörgyi játszanak nagyobb szerepeket. — Szombaton a legfrissebb, legszellemesebb magyar bohózat a 3 Kázmér bemutatója lesz. A 3 Kázmérban — E. Kovács Gyulát kivéve — az egész férfi személyzet közreműködik. Pompás szerepe van a darabban minden legkisebb szereplőnek. A darab főalakjait Megyeri igazgató (egy zsidó ügynök), Vendrei (amerikai zene-bohóc), Rózsahegy (az egyik Kázmért), Szatmári (a másik Kázmért), Szentgyörgyi, Leővey, Bartos játsszák. A két fő női szerep S. Aldor Juliska és Turchányi Olga kezében van. A darabszínpad próbáin kívül nagyban folyik a biciklizés a színpadon. Tegnap reggel Vendrei és S. Aldor Juliska nem kevesebb, mint 300 kört csináltak kerékpáron a színpadon, a mi egy rövid színpadi jelenés időtartama alatt nem megvetendő record. Szombaton a biciklisták első ünnepi bevonulása a színpadra igazán érdekes látvány lesz.

REGENY-CSARNOK.

Tom és én.

Irta: I. van Woude.

34

Tomnak nem szólok róla, mert nem tudom, vajjon helyeselné-e?

Ellenkezőleg, az öt ujjamon elszámálhatom, hogy ellenezné.

— Jer holnap velem haza; fogd meg, mondani. Ott is szánkázhatunk.

No, de ez azután mulatság is volna... Inkább nem szólok neki róla.

Hazafelé sietünk a tükörsima havon. Tom kezében csak egy csőrümpöl a korcsolyapár.

Sok ember jár az uton, ki a jégpályára, vagy onnan befelé siet, mint mi.

Fülünkbe csengnek egyes elejtett szavaik, társalgásuk egész mondatai, miközben egymás öltözékét vizsgáljuk. Fejünk fölött a fák kinyújtják fehér zuzmarával borított ágait; lábunk alatt csikorog a hó.

Mi azonban hallgatunk mindketten.

Ha úgy tenném, mint Tom, akkor minden nap így hallgatagon tennék meg az utat hazafelé. Nekem azonban semmi kedvem, komor gondolatokkal foglalkozni. Ha neki ebben kedve telik, ám legyen; de én úgy teszek, mintha abból semmit sem vennék észre.

Otthon azután éppen az ellenkezője történik; akkor ő beszél egyfolytában, én pedig hallgatom; itt azonban nem unatkozom, mint Waaldorf-ban.

— Nagyszerű volt ma a korcsolyázás, nemde? kérdem jó kedvvel. És milyen pompás, hosszú telünk van! Most már három hete itt vagyunk és még mindennap korcsolyázhattunk.

— Egyelőre a korcsolyákat szegre akasztod, mondja Tom.

— Ugyan miért? kérdem.

— Az idő engedni fog.

— Oh, mennyire fogok bosszankodni rajta; kiáltok föl, mert eszembe jutott a tervbe vett szán-uti kirándulás.

— Nos, azért nem kell megijedni; majd kapunk azután még elég zimankós telet. A január még hátra van.

— Igen ám; csak hogy itt leszek-e én akkor! sóhajtottam fel, minthogy a szobák, melyekben most lakunk, a mondott időre másoknak vannak bérebe adva.

— Ugy látszik, te nagyon jól mulatsz itten; veté oda Tom.

Ez volt ama nehézségek egyike, melyeket én kiszoktam kerülni. Minek is panaszkodnám neki Waaldorf és a Brinio-örökség felől; vagy minek sérténnem azzal, hogy hosszabban terjeszkedem ki az élvezetekre, melyeket itt napoként találhatok?

Mint máskor, most is másra terelem a beszédet; Tom azonban ma már választ sem ad, és így nem tehetek egyebet, mint belenyugodni abba, amin úgy sem változtathatok. Megyek is hallgatagon mellette, néha-néha, ide-oda tekintgetve és ajáró-kellő urakra kacsintgatva.

Ezek bizonyosan azt gondolják magukban, hogy ejnye, be helyes kis menyecske ez, a férfi pedig valóságos jeges medve.

Némán haladunk így a gátakon, sánczokon, az utcákon és a lépcsőn lakásunkig; és éppen oly némán ülünk asztalhoz is.

Nemde kellemes helyzet ez?

Oh, mennyire unom már ezt a dolgot. Ezt a bizonytalan valamit, ami már augusztusban közibünk állott, és a mely azóta egyre magasabba emelkedik. Közbe-közbe Tom szeméből kiolvasni vélem, mint eme választófal fölött kezét akarná nyújtani, de én akkor másfelé fordítom tekintetemet. Mert jól tudom, hogy mihelyt elfogadom a kinyújtott jobbját, azonnal bele kell egyeznem abba, hogy a Brinio örökét keressük föl, ezt a helyet, amelyhez semmi vonzalmam sincsen. Én pedig oda nem megyek. Nem, én nem akarok. Mit is keressék én ott! Az öreg Lotti ugyis kitűnő háziasszony... meg azután, Tom még mindig itt maradhat egy ideig.

Ha csak volna annyi bátorságom, erről vele szólni!

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A díszfelvonulás hiteles sorrendje.

Budapest, június 3. (Saját tud. távirata.) A június 8-iki hódoló felvonulásban résztvevő díszkocsik az ünnepély napján reggel 8 órakor a várbeli Nándor-téren gyülekeznek és a Dísz-téren csatlakoznak a palota udvarára vonuló lovas bandériumokhoz.

A lovas bandériumok után sorakozó díszkocsik sorrendje a következő:

Főpap: Laszkáry Gyula, a Dunán-inneni ág. ev. egyházkerület főfelügyelője, Brankovics György, karlócazi gör. kel. érsek és szerb patriarka, Fehér Ipoly, pannonhalmi főpát, Dessewffy Sándor, csanádi püspök, Meszlényi

Gyula, szatmári püspök, Bubics Zsigmond, kassai püspök, Bende Imre nyitrai püspök, Császka György kalocsai érsek, dr. Schlauch Lőrincz bibornok, nagyváradi latin szert. püspök.

Két fővárosi díszkocsi, a koronát gyalog kíséző és egymást utközben felváltó székes fővárosi polgármesterek és tanácstagok számára.

A koronázási jelvények vitelére kijelölt főrendek és képviselők díszkocsikon.

Gróf Karácsonyi Aladár, gróf Mailáth György, örgróf Pallavicini Sándor, báró Révay Gyula főrendiházi tagok.

Gróf Csáky Albin, Josipovich Géza, Justh Gyula, Klobusitzky János, báró Nicolics Fedor, gróf Pongrácz Károly, Szluha István, gróf Zichy Jenő országgyűlési képviselők.

Vaszary Kolos bibornok esztergomi érsek és Magyarország herceg primása két díszkocsival.

Kormány. Br. Bánffy Dezső magyar miniszterelnök és Jósika Sámuel ö Felsője személye körüli miniszter.

Zászlósarak. Gróf Khuen-Héderváry Károly, Horvát-Szlavon-Dalmát országok bánja. Gróf Zichy Ferencz királyi tárnokmester. Gróf Szápáry Géza királyi főudvarmester. Gróf Andrássy Aladár királyi főkamarás mester. Gróf Festetics Tasziló királyi fő pohárnokmester. id. Gróf Széchenyi Imre királyi főasztalnokmester.

Főrendek: Gróf Károlyi Tibor a főrendiház alelnöke. Herceg Esterházy Pál, gróf Apponyi Lajos, gróf Cziráky Antal, gróf Degenfeld József, gróf Erdődy Ferencz, gróf Pejácsevich László, Ráth Károly, gróf Schönborn-Buchheim Ervin.

Képviselők: Szilágyi Dezső a képviselőház elnöke. Gróf Szápáry Gyula, gróf Wenckheim Frigyes.

A Mátyás templomnál a szt. korona és előírt kísérete a menethez csatlakozván a díszmenet sorrendje innét a következő: Törvényhatósági bandériumok. Törvényhozók lovas csoportja. Főpapság díszkocsikban! Két fővárosi díszkocsi. Egy század huszár. 11 országos zászlót vivő ur.

A magyar koronaország egy szakasza. Hatfogatú udvari díszkocsi a koronázási jelvényekkel.

Mindkét kocsiajtónál három díszben öltözött csatlós halad, továbbá hat magyar testőr s kívülről a magyar koronaország 12 embere képezi tisztjeivel a mellékkíséretet.

A templom kapujától kezdve az országházig Budapest székes főváros polgármesterei és a tanács küldöttsége kísérik mindkét oldalt a kocsit.

Hatfogatú udvari díszkocsi a két királyi biztossal és a két koronaörrel.

A koronázási jelvények vitelére kijelölt főrendek és képviselők díszkocsikon.

Egy század huszár.

A hercegprimás 2 díszkocsija.

Kormány, zászlósarak, főrendek, képviselők díszkocsikon.

A központi rendező bizottság által a díszkocsiknak a helyszínén leendő rendezésére gróf Szápáry Pál és gróf Csekonics Gyula kérétek fel.

A király ajándéka.

Budapest, június 3. (Saj. tud. táv.) Főuri körökben elterjedt a híre, hogy a király millenniumi nemzeti ajándékkul a tiszti akadémiát akarja adni az országnak, s ezzel az ajándékával Apponyi Albert grófnak és pártjának kormányra jutását megkönnyíti.

Magyar ifjak a díszmenetben.

Budapest, június 3. (Saját tud. táv.) A magyar ifjuság nemcsak a június 15-iki szent koronát szállító menetben vesz részt, hanem ott lesz a június 8-iki hódoló felvonuláson is.

Ifjusági tornaverseny.

Budapest, június 3. (Saját tud. táv.) Az ifjuság tornaversenyének második napja.

éppen olyan fényes volt, mint az első Nagy közönség szemlélte állandóan, hogyan küzdenek az életerős ifjak, hogy elnyerjék egymás elől a babért.

A gentry kaszinó új tagja.

Budapest, június 3. (Saj. tud. táv.)
Az országos kaszinó Lánchy Leó országgyűlési képviselőt tagjai közé választotta.

Közgazdaság.

A Hunyadi-malom ügye.

— Rendkívüli közgyűlés. —

A Hunyadi-gőzmalom iparrészvénytársaság tegnap újjá alakult. A nagy szürke épületbe nemsokára ismét élénkség költözik, a hatalmas kerek megindulnak, s a vállalat Isten segítségével kenyeret ad a munkásoknak és hasznot részvényeseinek.

Azt a lelkesedést és munkakedvet, a melylyel a részvénytársaság újjá alakult, látva félre tesszük egy időre aggodalminkat, s várjuk, óhajtó szívvvel várjuk, hogyan oszlik széjjel a köd, hogy tűnnek el azok a terhes fellegek.

*

Tegnap délután 4 órakor rendkívüli közgyűlést tartott a Hunyadi-gőzmalom iparrészvénytársaság saját irodája helyiségében.

A közgyűlésen nagy számmal voltak képviselve a társaság régi és új részvényesei.

Jelen voltak: Sipos Orbán, Schecsényi Jenő, Csanak Jenő, Mezey Mihály, dr. Dóri Ferencz, Kuncz Gusztáv, Földiák Lajos, Zombory Rónay János, Hegedűs Géza, Földiák Gyula, Lövy J. József, Lövenstein Zsigmond, Schuk Jakab, Blohn József, Buchsbaum Miksa, Engel József, Lévy József, Stern Márton, Róz Samu, Paczauer József, Hefi József, Müller Salamon, Weisz Gábor, Gábel Jakab, Pecsényanszky István, Markbreit Sándor, Ertsey Géza, Kolliner Miksa, Rotmann Jakab, Ternyey Antal, Heller Ede, Engel Ignác, Gyarmathy Sándor, Réz Mihály, Kolliner D., Cseresnyés Albert, Gyurkovics Vincze, Jakab Imre, Sonnenfeld Adolf, Reizmann Mór, Szmethka György, Kerekes Géza, Glazner József, Fenyves József, Belezna Antal, Vaday József, Csanak János, Aufrecht Mór, Hoványi Géza.

A közgyűlést Sipos Orbán igazgatósági elnök nyitotta meg. Üdvözlővén a részvényeseket jelenti, hogy az április 8-ikán tartott közgyűlés határozata szerint az igazgatóság a társaság alaptőkéjét 600.000 forinttal felemelni határozta. Kibocsájtott e szerint 6000 darab 100 forintos elsőbbségi részvényt, a régi részvényekből pedig 200.000 forintot lebélyegezett. Az elsőbbségi részvényekből 4000 darabot bocsájtottak egyelőre aláírás alá, az aláírás olyan szép eredménnyel folyt, hogy 4000 helyett 4035 részvényt jegyeztek és az aláírók a kötelez tiz százaléknál többet fizettek be előre. Konstatálja ezután az elnök, hogy a közgyűlés határozatképes. Megjelent 12 régi részvényes és 35 új részvényes. A régi részvényesek képviselnek 772 szavazatot, az elsőbbségi részvényesek pedig 2070 szavazatot.

A jegyzőkönyv hitelesítésére az elnök Reizmann Mór és Hoványi Géza részvényeseket kéri fel.

Dr. Mihelfi Adolf ügyvéd felolvassa az igazgatósági jelentést.

Igazgatósági jelentés.

Tisztelt közgyűlés!

Folyó évi április 8-ikán tartott közgyűlésünk alkalmával az igazgatóság köteletségének

ismerte egész nyíltsággal feltárni azon bajokat, melyek közé vállalatunk az általános pénzpiacz helyzete, — különösen pedig azon ok miatt jutott, hogy a volt László-malom belszeréit megvásárolván hitel útján, azon időben tervezett új részvény kibocsájtás nem vezetett sikerhez; — és megjelölte azon módokat, melyek az igazgatóság véleménye szerint, a vállalat és igazgatóság hibája nélkül beállt válság megszüntetésére alkalmasnak látszottak.

A fent hivatkozott előterjesztés alapján a közgyűlés elfogadván az igazgatóság indítványát, elhatározta, hogy alaptőkéjét 600.000 forinttal felemeli, mely célból 6000 darab egyenkint 100 forint névértékű elsőbbségi részvényt bocsájt ki. Az elsőbbségi részvény elhelyezése és mérlegének kedvezőbbé tétele céljából eddigi alaptőkéjéből 200.000 forintot lebélyegez és pedig oly alakban, hogy 100.000 forint a malom ingatlanainak értékéből íródik le és a másik 100.000 forint pedig az esetleges veszteségek céljaira iratik le és a veszteségek által igénybe nem vett maradvány a tartalék alapba helyeztetik.

Valamint megállapítván azon kedvezmények és előnyök, melyek az eddigi részvények felett az elsőbbségi részvényeknek nyujtának, annak kimaradásával, hogy az elsőbbségi részvényekből egyelőre 4000 darab 400 ezer forint értékben helyezendő el, a határozat fogantatásával az igazgatóság bizott meg.

Az igazgatóság ezen megbízásnak eleget tett. Már folyó évi április 9-ikéről kibocsájtotta az aláírási felhívást, melybe felvette mindazon lényeges pontokat, melyek az elsőbbségi részvények jogi viszonyára vonatkoznak és melyek a vállalat ezután alkotott alapszabályaiba ezután felveendő lesznek. Az igazgatóság eme felhívásának és eljárásának a folyton nyomasztó pénzügyi állapotok, különösen pedig városunkban és vidékén ezen malom vállalat után sokakat ért szomorú emlékek daczára meglett azon örvendetes eredmény, hogy az aláírásra most kibocsájtott 4000 darab elsőbbségi részvény helyett 148 személy által 4035 darab jegyeztetett szabályszerűen, s ezen jegyzésekre a 10 százaléknál több, vagyis ez ideig 44800 forint befizettetett; minélfogva beállottak mindazon feltételek, melyekhez a fent említett közgyűlés határozatainak és az elsőbbségi részvények jegyzésének érvénye kötve volt.

Alolirt igazgatóság bármily örvendetesnek találja is a fenn forgó körülmények között elért eredményt és bár megbízatása a jelen közgyűlésig tartott és megbízatását köszönettel az eddigi támogatásért a közgyűlés kezeibe letesz, már itt is kifejezést kíván adni azon meggyőződésének, hogy a vállalat teljes erővel csak akkor fogja tevékenységét a közhaszonra és a részvényesek előnyére kifejteni, ha a még kinem bocsájtott részvények elhelyezése által pénzügyi viszonyait megerősíti és állapotát egyes esélyek vagy szeszélyek támadásától pénzügyileg biztosítja.

És ezen célul alulirt igazgatóság annál inkább elérhetőnek véli, mert eddigi eljárása közben meggyőződött, hogy igaz, becsületes törekvésében az érdekeltek támogatására számíthat.

Ezek után bátorkodunk kérni a közgyűlést, hogy az új jegyzések elapján szükséges intézkedéseket megtenni, visszalépését az igazgatóságnak elfogadni és annak tagjait tapasztalt jóindulatában megtartani méltóztassák.

Nagyvárad, 1896. június 3-án.

Hunyadi-gőzmalomipar-részvénytársaság igazgatósága nevében:

Sipos Orbán,
elnök.

Az igazgatósági jelentés felolvasása után Sipos Orbán elnök tudatja a részvényesekkel, hogy a 10% befizetése közjegyzőileg van igazolva, vannak azonban olyan részvényjegyzők is, a kik az egész aláírt összeget befizették már.

Hoványi Géza annak a világos konstatálását kéri, hogy mindenki befizette-e a 10 százalékat. Miután az elnök azt ismételt konstatálja, a közgyűlés az alapszabályok módosításához fogott.

Módosított alapszabályok.

A közgyűlés a régi alapszabályokat oda módosítja, hogy az elsőbbségi részvényesek 6 százalék osztalékot kapnak, a régi részvényeseknél pedig csak három részvény felel meg egy újnak.

Az indítványok évenként februárius 15-ikéig terjesztendő be az igazgatósághoz.

Betoldják még az alapszabályokba, hogy ha az igazgatósági tagok száma ötre lepadna, rendkívüli közgyűlés hívandó egybe a kiegészítés végett.

A felügyelő-bizottság díjazására 3 százalékat állapít meg a közgyűlés. Ha azonban az nem tenne ki ezer forintot, kiegészítendő. A többi csekélyebb fontosságú módosítások megéjtése után, az alapszabályokat a közgyűlés elfogadja.

Választások.

Sipos Orbán igazgatósági elnök a maga és tisztársai nevében megköszönve a részvényesek eddig tapasztalt jóindulatát, lemond hivataláról és elnökül az ülés alatt Schéchényi Jenő kanonokot kéri fel.

Rónay János indítványozza, hogy válassza meg a közgyűlés ismételt a régi igazgatósági tagokat. Indítványát egyhangulag elfogadták.

Kuncz Gusztáv, Földiák Gyula, és dr. Dóri Ferencz elfoglaltságuk miatt nem fogadták el megválasztásukat, ennek következtében az igazgatóság következőleg alakult meg: Stern Márton, Auspitz Gyula, Blok József, Mezey Mihály, Csanak Jenő, Sipos Orbán, Földiák Lajos és Rottmann Jakab.

Felügyelő bizottsági tagok lettek: Rónay János, Kuncz Gusztáv, Hegedűs Géza, dr. Dóri Ferencz, Lázer János. Póttag Cseresnyés Albert.

Választmányi tagok: Széchényi Jenő, Schwarz Gyula, Sternthal Arthur, Reizmann Mór, Gyurkovits Vincze, Ertsey Géza, Csanak János, Jakab Imre, Hoványi Géza, Sonnenfeld Adolf, Weisz Gábor, Juszt Károly, Bordé Ferencz, Paczauer József, és Ternyey Antal, Egyébb tárgy nem levén elnök a közgyűlést befejeztnek nyilvánítja.

Nagyváradai hetivásár.

— Június 2. —

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1896. június 2-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza 6.10—9.50 Kétszeres buza 5.40.—5.20. Rozs 5.20—5.—. Árpa 4.80—4.40, Zab 5.—.—4.80 Tengeri 4.20—4.10 Borsó 14.—Lencse 16.—. Bab 8.50. Köleskása 11.50 Burgonya 2.80 Lángliszt 12.50 Zsemlyelisz 11.70 Fehérkenyér liszt 11.— Barnakenyér liszt 9.50 széna fuvarral 2.60. Szalma fuvarral 1.70 Szalonna 50.— 6 kiló zsúpp-szalma 08 kr, 150 kgrm. alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tűzifa. bikk 3.—, tölgy 2.80, cser 3.20. 100 kiló marhahus 52.—. Öntött gyertya 54.—. Lámpaolaj 50.—. Egy liter bor 6 50, új 40. Pálinka 38 szilvapálinka 85, szesz 80. Egy métermázsa kő-só 10.72, nyers fagygyu —22, olvasztott fagygyu —32, szappan —24, birka gyapju —.— magyar gyapju 38.—. Egy hektoliter ó-bor 45.— új bor 35.—, méz 1.20, kemény faszén 1.60, puha faszén —, kendermag 9.—, köles 5.50 repce 0.00, dió 24.—, mogyoró —,— aszu szilva 20.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 14, szalonna 60, sertéshus 52, juh-hus 38, veres hagyma 14, fog-hagyma 32, bors 1.60, paprika 1.20 barnakenyér 9. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. Bükköny 6.50 mm. Luczernamag 34 42. frtíg, 1 mm. Lóhere 26.—32 1 mm. Burgondi 24.

Marha ártáblázat 1896. június 2-ről egy pár első rendű jármag ökor 360.320 egy pár másodrendű jármag ökor 230.275, egy pár

harmadrendű jármás ökör 125.175. 1 pár fejős tehén 160. — 0.1 drb. vágó ökör 250 kgr. — 85 1 drb vágó tehén 150 kgr. 11.50, 1 drb. veres borju 16.28, 1 drb. fél éves borju 24.38, 1 drb egy éves borju 28.52. két éves borju 26.50. 1 drb. hizott sertés —, — 1 pár fél éves sertés —, — 1 pár egy éves sertés —, — 1 pár két éves sertés —, — egy drb. jó ígás ló 85. —, 1 pár ökörbőr 22. — egypár tehénbőr 14. — borjubőr 3.60, 1 pár ló bőr 9. — 75, 1 pár juh bőr 00 — 75.

Forgalmi kimutatás 1896. évi június hó 2-ről: Tiszta buza körülbelül 500 hltr, kétszeres buza 100 hltr, rozs 700 hltr, árpa 50 hltr. zab 50 hltr, tengeri 600 hltr, burgonya 600 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy — drb, félhizott — sovány —, süldő —, malacz —, hizott marha 40, jármás ökör 600, fejős tehén 500, borju 428, bivaly —, juh és bárány 600 ló 471.

Terménytőzsde.

Budapest, június 3.

B u z a tavaszra, bácskai	6.61
> tavaszra, északi	6.62
> szeptember-októberre, bácskai	0. —
> szept.-okt.-re északi	0. —
R o z s tavaszra, bácskai	0. —
> tavaszra, északi	0. —
T e n g e r i június-júliusra, bácskai	0. —
> jun.-jul.-ra, északi	0. —
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.20
> aug.-szept.re, északi	10.25

Bécs, június 3.

B u z a tiszai	7.20—7.60
< bántási	6.95—7.40
< bácskai	0. —
< szokványúru őszre	6.88—6.90
B u z a szokványúru tavaszra	6.75—6.85
R o z s tiszavideki	0.6—6.03
< szokványúru őszre	— 0. —
< szokványúru tavaszra	6.01—6.03
T e n g e r i magyar	4.30—4.40
Z a b, magyar kereskedelmi	6.50—6.65

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. június 2.

Magyar aranyjárdék 4%	122.25
Magyar koronajárdék	98.75
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.50
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101. —
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	121.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97. —
Halméresi jog megváltási kötvény	100. —
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97. —
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	152. —
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	137.50
Oszták járdék papírban	101. —
Oszták járdék ezüstben	101. —
Oszták járdék aranyban	122.25
Oszták korona járdék	101. —
1860. oszták államsorsjegyek	144.50
Oszták magyar bankrészvény	950. —
Magyar hitelbank részvény	375. —
Oszták hitelintézeti részvény	346.70
Oszták-magyar államvasúti részvény	351. —
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.53
Német birodalmi márka	58.80
London vista	120.05
Páris vista	47.65
20 márkás arany	11.76

Szerkesztő postája.

A szerkesztő változása következtében szükségessé vált lapunk tisztelt külmunkatársai által beküldött számos dolgozatot átnézni, ami a különböző okokból fölszaporodott tömegnél hosszabb időt vesz igénybe. Az új szerkesztő azonban kedves kötelességének ismeri, hogy a beküldött dolgozatokat, mint megannyi jelét a szives érdeklődésnek mielőbb átvizsgálja és amennyire lehet sajtó alá rendezze. Addig is kéri a Tiszántúl szives dolgozó társait, hogy a régi bizalommal forduljanak hozzá, biztosak lehetvén afelől, hogy a legelőzékenyebb fogadtatásra számíthatnak.

A szerkesztő.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Csütörtökön, 1896. június 4-én, a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével két előadás.

Délután 4 órakor félhelyárakkal:

CSIKÓS.

Eredeti népszínmű 3 szakaszban.

Kezdeté délután 4 órakor, vége 6-kor.

Este fél 8 órakor rendes helyárakkal:

Goldstein Számi.

Énekes bohózat 3 felv.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

Szőlőtermelők figyelmébe!

A legjobb és legolesóbb szőlőkötő anyag a

Brasíliai háncs

erősebb és szaporább a »Raffia háncs«-nál ára különként

30 krajezár.

A Peronospora elleni védekezésre ajánlok vegytiszta **részgaliczot** a legolesóbb napi áron.

Vidéki megrendelések még azon nap pontosan elküldetnek.

Teljes tisztelettel

Janky Antal.

Lapunk számára hirdetések felvétetnek.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA
Nagyvárad, Apácza-utcza 3. szám.

MŰVEK,
FOLYÓIRATOK,
HIRLAPOK,
FONALZATOK,
GAZDASÁGI
NYOMTATVÁNYOK,
EGYHÁZI,
KÖZSÉGI
ES EGYÉB
HIVATALOS
NYOMTATVÁNYOK,
KÖRLEVELEK,
LEVÉLBORÍTÉKOK,

ELVALLAL ÉS KÉSZIT:
IZLÉSES KIVITELBEN

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

LEVÉLFEJEK,
SZÁMLÁK,
FALRAGASZOK,
BÁLI MEGHÍVÓK,
TÁNCZRENDEK, ÉTLAPOK,
NAPTÁRAK,
PALACZKFELIRATOK,
NÉVJEGYEK,
GYÁSZLAPOK,
STB., A
NYOMDAI SZAKBA
VÁGÓ
NYOMTATVÁNYOK
KÉSZÍTÉSE.

PAPIR- és IRODASZEREK

* * * * * raktára. * * * * *

Kitünő minőségű, czégünkkel ellátott aczéltollak.